

Imago

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 5.

Cesty. Müller: Posväcovanie spoločnosti
Soúkup: Veriaci 193. Z knihy blahosl.
Angely z Foligno 203. Gápura: Dozretá
208. Bindáč: Svätý Tomáš Akvinský a n
myšlienka 213. Urdsetwa: Kresťanstvo a
pohanstvo 218. Naše nádej. Kohút: List
dentov
226. I

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň,
OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange,
OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff,
OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup,
OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof.
MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz
J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr.
Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný
Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastylak,
CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj
Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem
prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné
na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre
Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Výklad Pánovej modlitby od svätého Tomáša Akvinského naši čitatelia majú už iste v rukách. Odporúčajte túto knižku svojim známym. Bohoslovcom, študentom a vojakom ju dávame po 5 Ks.

Slovo majú akademici. V Smere otvárame rubriku študujúcej mládeže. Ide o vysokoškolákov a stredoškolákov, ku ktorým Smer od svojho vzniku má veľmi úzky a priateľský vzťah. V nich vidíme sto-percentných uskutočňovateľov nášho programu, v nich vidíme duchovnú záruku našej lepšej budúcnosti, ktorej predpoklady odkrýva náš časopis v každom čísle. Slovenský akademik a študent musí byť tradičného katolíckeho razenia, a po tejto stránke Smer je mu najbližším priateľom a radcom. Preto sme sa postarali, aby Smer mohli čítať aj najchudobnejší študenti. Študentský fond umožňuje nám dávať časopis zadarmo alebo za najmenší poplatok veľmi mnohým. Nám nejde o zarábok, ale o to, aby smeristické slovo stalo

Posväcovanie spoločnosti.

Dr. Inocent Müller, OP.

Vo všetkých predošlých štúdiách o prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti bola reč o vzťahu duše k Bohu pod vedením kňaza alebo duchovného vodcu. No tento vzťah nie je jediný. Človek žije v spoločnosti, v ktorej vzniká nevyhnutne pomer medzi ním a tými, s ktorými žije, napríklad v rodine, medzi priateľmi, v úrade, v továrni, v apoštoláte atď. Všetky tieto vzťahy musia byť posvätené, musia v nás prehlbovať a utvrdzovať vnútorný život, nesmú byť prekážkou na ceste k Bohu. Chcem preto vysvetliť obecné zásady, ktoré majú usmerňovať všetky naše vzťahy k ľuďom, a podľa týchto zásad poukážem na posväcovanie duše v niektorých jednotlivých prípadoch.

1. Podľa prvotného božieho plánu celé stvorenstvo bolo určené na to, aby nás viedlo k Bohu, aby nám pripomínalo pôvodcu a vzornú príčinu všetkého. Lež po páde prvých rodičov vidíme opak. Stvorenie neraz tak priťahuje človeka k sebe, že keby nedával dobrý pozor, odvrátilo by ho od Boha alebo aspoň by zpomalilo jeho výstup k Bohu. Preto musíme túto náklonnosť usmerniť a bojovať proti nej tak, že v duchu viery budeme pozeráť na všetky osoby a na všetky veci len ako na prostriedky, ktoré nám môžu pomôcť prísť k Bohu.

Niektoré naše vzťahy k ľuďom určil sám Boh, ako napríklad vzťahy rodinné alebo stavovské. Týchto sa nemôžeme zriecť, ale musíme im dať celkom nadprirodzený ráz. Nesmiem napríklad zanedbávať otcovské alebo úradnícke povinnosti preto, že túžim po vyššej dokonalosti; ba práve preto každú z týchto povinností musím vykonať lepšie, dokonalejšie.

Vykonám ich s nadprirodzeným duchom, budem na ne hľadieť ako na dačo, čo mi Boh dáva ako pomôcku na ceste k nemu. Je isté, že bez obetí sa to nedá uskutočniť; ale uľahčíme si to tak, keď každú osobu, s ktorou žijeme a sa stýkame, budeme pokladať za božie dieťa, za brata a sestru v Kristu, a budeme ju milovať preto, že má také vlastnosti, v ktorých sa odzrkadľujú dokonalosti božie. Takto v nich budeme uctievať a milovať samého Pána Boha.

Niektoré vzťahy môžu byť nebezpečné a zlé, keď nás privádzajú do hriechu alebo keď vyvolávajú v duši náklonnosť k svetu, k smyslovým rozkošiam, s ktorými môžeme ľahko súhlasiť a oddať sa im. Týchto príležitostí načím sa chrániť potiaľ, pokiaľ je to len možné. Keď im nemôžeme vyhnúť fyzicky, vykonáme to, čo sa v daných okolnostiach dá vykonať: s veľkou dôverou v božiu pomoc posilníme vôľu proti nanúteným nepriateľom, aby sme nesúhlasili s ich vábivými ponukami. Kto by inak konal, mohol by vydať do nebezpečenstva spásu svojej duše, lebo kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom.¹ Preto čím väčšmi túžime po dokonalosti, tým väčšmi musíme sa chrániť príležitostí k hriechu a pokušeniu.

Napokon jestvujú aj také vzťahy, ktoré samy osebe nie sú ani dobré ani zlé, ale stávajú sa takými vplyvom okolností a úmyslu; sú to napríklad návštevy, rozhovory, zábavy, vychádzky a pod. Pre dušu, ktorá vážne hľadá na svoje zdokonaľovanie, tieto vzťahy stanú sa svätými čistým úmyslom, s akým ich bude pestovať, a potom odmeranosťou a miernosťou vo všetkom. Ponajprv bude vyhľadávať len také vzťahy, ktorými naozaj bude oslavovať Pána Boha alebo ktorými bude užitočná dušiam bližného alebo ktoré sú nevyhnutné pre jej zdravie telesné alebo duševné. Ďalej, všetky uži-

¹ Kaz. 3, 27.

točné veci použije opatrne, skromne a mierne, ako to Boh káže. Preto nebude vyhľadávať dlhé rozhovory, ktorými sa zbytočne len čas tráfi a ktoré sú príležitosťou priestupkov proti láske a pokore. Vyhne takým zábavám, ktoré unavujú telo aj dušu, najmä keď sú dlhé. Vo všetkom bude sa spravovať pravidlom svätého Pavla: „Všetko, čo činíte slovom alebo skutkom, všetko čiňte v mene Pána Ježiša Krista s poďakovaním Bohu a Otcovi skrze neho.“²

2. K naj dôvernejším vzťahom patria predovšetkým vzťahy rodinné. Tieto vzťahy pochádzajú priamo od Boha, ktorý chce, aby sa ľudské pokolenie udržovalo rozmnožovaním v zákonitom a nerozlučiteľnom spojení muža a ženy v manželstve. Dieťa, ktoré príde v manželstve, toto spojenie zocelí. Preto vzťahy medzi mužom a ženou, medzi rodičmi a deťmi sú naj dôvernejšie, a sviatostná milosť manželstva pomáha ich znadprirodziť.

Keď Kristus Pán vyzdvihol manželstvo na sviatostnú dôstojnosť, dal na javo, že manželské spojenie môže byť posvätené milosťou, ktorú on zaslúžil. Pred manželstvo snúbencov spojuje kresťanská láska, láska nežná a horúca, láska čistá a nadprirodzená, ktorá ich pripravuje na to, aby manželské povinnosti v budúcnosti plnili statočne. Niet pochybnosti o tom, že prirodzenosť a diabol bude sa pokúšať vpliesť do tohto nežného pomeru prvok čisto smyslový, ktorý by mohol ohroziť pravú lásku. Lež katolícki snúbenci, posilňovaní sviatosťami, aj tento prvok vylúčia a znadprirodzenia vzájomnú lásku, lebo nezabudnú na to, že všetko vznešené pochádza od Boha a musí sa zasa k nemu vrátiť. Neskoršie sviatostná milosť, ktorá spojí ich srdcia nerozlučiteľným putom, lásku zjemní a očistí. Katolícki manželia nikdy nesmú zabudnúť na to, že podľa svätého Pavla ich spo-

² Kol. 3, 17.

jenie je obrazom tajného spojenia, ktoré je medzi Kristom a Cirkvou: „Ženy nech sú poddané mužom svojim ako Pánovi; lebo muž je hlavou žene, ako Kristus je hlavou Cirkvi; on je udržiavateľom jej tela. Ale ako Cirkev je poddaná Kristu, tak i ženy svojim mužom vo všetkom. Muži, milujte svoje manželky, ako i Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu... Tak i muži majú milovať svoje manželky ako svoje telá. Kto miluje svoju manželku, seba samého miluje.“³ Teda manželia vzájomnou úctou a láskou pripodobňujú sa láske Kristovej k Cirkvi; manželka v zákonitých hraniciach počúva muža, muž vo všetkom je žene oddaný, chráni ju a stará sa o ňu. To sú povinnosti, ktoré apoštol ukladá manželom.

Keď ich Pán Boh obdari dietkami, prijímú ich z jeho rúk ako svätý poklad. Budú ich milovať nielen ako dajakú súčiastku svojej bytosti, lež ako božie dietky, ako údy Ježiša Krista, ako budúcich obyvateľov neba. Musia sa o nich všestranne starať. Ponajprv dobrou katolíckou výchovou, ktorá spočíva v tom, že dietky budú cvičiť a vychovávať v ctnostiach Krista Pána. Pri výchove zastupujú Pána Boha samého, preto musia využívať svoju moc sladko, nekompromisne a pritom jemne. Ako zástupcovia boží pri výchove vyhnú tej slabosti, ktorou dietky stávajú sa zmäkčilé; ale nebudú ich vychovávať ani tak, aby sa s nimi iba hrali a nepriúčali ich práci a ctnostiam. S božou pomocou a so súčinnosťou vychovávateľov (ktorých načim veľmi starostlivo vybrať), budú vychovávať zo svojich dietok statočných ľudí a dobrých katolíkov, a takto budú zastávať v rodinnom kruhu v určitom smysle kňazskú úlohu. Potom môžu smelo rátať s božím požehnaním a s vďačnosťou dietok v budúcnosti.

³ Ef. 5, 22—28.

Milosť, ktorá posväcuje vzťah medzi manželmi, zdokonaľuje a znadprirodzuje aj povinnosti, úctu, lásku a poslušnosť detí voči rodičom. Pravda, tu nejde iba o „malé“ deti; človek ostáva dieťaťom svojich rodičov aj vtedy, keď už sám má deti, aj v päťdesiatom, šesťdesiatom roku. Staroba alebo sebastačnosť nemení pomer dieťaťa k rodičom; preto určitá záväznosť vzťahuje sa aj na „staré“ deti.

Katolícke dieťa musí vidieť v rodičoch zástupcov božích. Veď po Bohu len rodičom môže byť povďačné za život a jeho udržiavanie a za dobrú výchovu v živote. Preto láska k rodičom mení sa na úctu: Cti otca svojho... Obdivujeme v rodičoch ich účasť na božom otcovstve, „od ktorého pochádza všetko otcovstvo na nebi i na zemi“,⁴ obdivujeme v nich božiu moc, božie dokonalosti, hej, Pána Boha samého uctievame v rodičoch.

V rodičovskej starostlivosti a láske vidí katolícke dieťa odlesk božej Prozreteľnosti a dobroty, a tým synovská láska stáva sa čistejšia a silnejšia: táto láska vie sa odovzdať, vie sa aj obetovať, v potrebe vie obetovať vlastný život na záchranu života rodičov. Katolícke dieťa je teda pripravené pomáhať rodičom duchovne aj telesne tak, ako len vie a vládze a ako to okolnosti pýtajú.

Pretože v rodičoch vidíme zástupcov božej moci, nikdy nebudeme váhať ich poslúchať podľa vzoru Krista Pána, ktorý bol poddaný Márii a Jozefovi. Hranice poslušnosti rodičom tiež ustálil Pán Boh, aby sme v jednotlivých prípadoch neváhali, koho vlastne poslúchať: Boha načim viacej poslúchať ako ľudí. Preto keď ide o naše duševné dobro, najmä v otázke povolania, svoje rodinné postavenie vysvetlíme spovedníkovi alebo duchovnému otcovi, a potom jeho musíme počúvať. Aj v tom nasle-

⁴ Ef. 3, 15.

dujeme Krista Pána, ktorý takto odpovedal matke na otázku, prečo ju s Jozefom opustil: „Nevedeli ste, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?“⁵ Takto bude zachránené aj právo a aj patričná úcta.

Keď niektorého člena rodiny Pán Boh povolá pre kňazstvo, opustí svet a v určitej miere aj rodinu, aby sa stal členom veľkej cirkevnej kňazskej rodiny a staral sa predovšetkým o veci božie, o záujmy Cirkvi svätej a o spásu duší. V takomto prípade pomer k rodičom, úcta a láska sa vôbec nemenia, stávajú sa len jemnejšími, útlejšími. Lež vonkajšie prejavy tohto pomeru v kňazskom živote sú podrobené stavovským povinnostiam: kňaz nesmie konať niečo také, čo by sa hádam páčilo rodičom, ale čo by hatilo alebo znemožňovalo jeho apoštolskú činnosť. Kňaz musí sa najsamprv zaoberať záujmami božími. Keď sa teda stane, že by názory rodičov, ich rady alebo požiadavky boli v protiklade s tým, čo žiada spása duší, tu načim nežne, prívetivo, ale rozhodne rodičom povedať, že vo svojich stavovských povinnostiach závisíme jedine od Pána Boha a od svojich cirkevných predstavených. Pravda, tým ich vôbec neprestaneme milovať, uctievať a pomáhať im aj hmotne v medziach kňazsky prípustných.

Toto pravidlo vo zvýšenej miere platí o tých, čo vstúpili do nejakej kongregácie alebo rehole.

(Pokračovanie.)

Veriaci.

Prof. teol. P. Emilián Soukup, OP.

Syn Boží vyhlásil, že veriacemu je všetko možné; aj také nemožnosti ako náhle posunutie hory do mora. Viera má byť rozhodujúca sila v kresťanskom živote. A to prvá rozhodujúca sila, ba smieme povedať, že najhlavnejšia sila

⁵ Luk. 2, 49.

pre rozvoj kresťanského života. Aj to môžeme vyrozumiť zo Spasiteľových slov, keď ako prvú požiadavku pri svojom prvom vystúpení vyslovil: „Zmeňte svoju myseľ a verte evanjeliu”,¹ hoci ešte nepovedal, čo evanjelium bude obsahovať. Viera má u kresťana rozhodovať, či bude mať dost sily, aby obrátil svoj život, aby ho urobil inším, aby život ovládal duchom, aby mal Boha ako svoju najväčšiu životnú hodnotu, aby ostával pravým božím dieťaťom, aj keď musí prinášať najťažšie obete.

Mohlo by sa to vidieť paradoxom, a v skutočnosti je to najväčšia záhada kresťanského života, lebo tu sa prejavuje akési stvorenie z ničoho. Viera totižto, ktorá svojou povahou je „náčrt nezjavených”, náčrt tajomstiev, svetlu ľudského rozumu nepreniknuteľných, má sa stať svetlom, vedúcim ku skutočnému životu s Bohom. Veď vidíme až priveľa zreteľne zdanlivú nemohúcnosť viery. Vidíme ľudí, ktorí veľmi ochotne veria, ale ostávajú ležať veľmi hlboko pod kresťanským životom.

Rozum sám nevidí východisko; bohoveda by mohla vysvetľovať Pánove slová, že pride s Otcom a zjaví sa tomu, kto ho miluje, ale málo by pomohla, lebo by nemohla ukázať východisko zo záhady — keby nebolo svätých. Človek by si nevedel čo počať s vierou, viera by stratila svoje čaro. Vieme, že to môžeme povedať o veľmi mnohých dušiach bez „by”. Keby nebolo svätých v ich používaní viery, a kde niet znalosti a nasledovania ich života vo viere a práce ich viery.

Svätí vo svojom využití viery sú dôkazom a spolu aj zjavením. Dôkazom, že viera so svojou „temnotou” je zdrojom svetla pre dušu; zjavením, ako sa viera stane svetlom.

Sväťcom sa ich presvedčenie o npravdivosti a významnej hĺbke rozumom nepreniknuteľ-

¹ Mar. 1. 15.

ných právd stalo svetlom tak, že sa odborne hovorí o „svetlách“ čiže osvieteniach ich duše. O tajomstvách viery hovorili bez vzdelania hlbšie ako najučenejší bohovedeckí odborníci; svetlo stupňovalo sa s božsky stupňovanou plánovitosťou až po také výšky pravdy, že duch ľudský nemá pojmov a pomôcok, aby ich vyjadril. Saudreau dáva svätým meno obrov viery. No nie sú to rozprávkoví obri, ale ozajstní, na vrcholcoch cesty dokazujúci a volajúci, na začiatkoch cesty učítelia vedúci. Bo oni rástli, aby naučili rásť nás, aby sme vyrástli tak, ako Boh chce. Ale každý. Preto každý musí nastúpiť začiatočnú cestu, po ktorej oni išli.

Svätý Ján od Križa prirovnáva ľudskú dušu hlbokým jaskyniam alebo bezdným priepastiam v jej schopnostiach a možnostiach voči božej pravde. Pestovaná viera vyplňa tieto priepasti a jaskyne svetlom, divmi poznania a božského šťastia.

Začiatky pestovania viery u svätých išli po trojakej ceste, ktorá je pre nás zmieneným zjavením.

V piatej slohe Duchovnej piesne svätý Ján od Križa líči výchovu vo viere. Duša sa učí hľadať Boha vo stvorených veciach. Vo stvorení hľadá stopy Boha a znaky jeho pôsobnosti. Nájde tam veľmi hojné božie vlastnosti a krásy, ktoré ju potešia. Málo svätá duša vidí dokonalosti stvorenia bez toho, aby ich spájala s Bohom vo svojich mvšlienkach; ale rozjíma-
vá duša takýmto hľadaním ľahko dosiahne to, že vo všetkom, čo je, pozná božiu ruku aj božie srdce. Podrobnejšie hovorí svätá Angela z Foligno: „Vidím, že Boh je prítomný v každom tvore, vo všetkom, čo je; v diablovej aj v dobrom anjelovi, v pekle aj v raji, vo vražde aj v najkrajšom dobrom skutku; vo všetkom, čo akokoľvek je, v ušľachtilej veci aj v najhanebnejšej veci. Tento spôsob hľadať Boha stal sa mi návykom a priniesol mi mnoho bo-

žích darov. Čím viacej duša takto vidí Boha, tým pokornejšia sa stáva, tým vážnejšia, múdrejšia, tým väčšia radosť a útecha ju naplní."

Tak pestovaná viera viedla k uvedomeniu božej dobroty, teda božej krásy, a tak viedla lásku do činnosti. A keďže láska dychti po poznaní milovaného, svätí urobili druhý krok, lebo nastúpili druhý diel cesty svojej viery. Svätý Pavol napísal, že dobrotivosť Boha zjavila sa v Kristu Ježišovi. K Ježišovi Kristu ukrižovanému viedli svätí svoju vieru. Norili sa do tajomstiev vykúpenia ľudskej duše, ktoré viera predkladá. Neúnavne nenásytne rozberali všetky evanjeliové slová o stradaní života Ježiša Krista, o jeho obetiach, o jeho pokorovaní, o jeho živote a smrti vo všetkých jednotlivostiach. Z tých rozjímaní ako by im ostala na duši stopa Pánovej krvi, jeho svätých rán a jeho únav. Svätá Angela z Foligno tu hovorí za všetkých a rovnako so všetkými ostatnými, ktorí prehovorili: „Vidím Pána na kríži; on mňa vyzýva, aby som prezerala jeho rany; ukazuje mi podrobnosti všetkého, čo pre mňa konal a trpel. Potom mi povie: Pozri sa dobre! Či by si vedela dačo takého vykonať? Nachádzaš na mne voľačo, čo by nebolo láska?"

Tretí krok na ceste viery svätých je porovnávanie seba s Bohom, prehlbovanie vedomia rozdielu medzi Bohom a človekom. Božia dobrota a láska žiaria už nebesky krásnym liskom. Duša vidí a pozoruje veľkú osobnosť, ctnosť, svätosť, obeť vteleného Syna Božieho; vidí, že to všetko chce a musí mať pomer k ľudskej duši, to jest pomer k ich vlastnej duši, a to pomer v smysle podobnosti. Vo veľmi prísnom osvetlení musí sa tu ukázať chudoba, ošklivosť, nehodnosť, malosť a hriešnosť ľudskej duše, keď príde na tento úsek výchovy vo viere.

Na to myslel božský Spasiteľ, keď napomínal apoštolov, aby po všetkých úspechoch apoštolскеj práce pokladali sa za neužitočných slu-

hov. Z toho tiež pochopíme správne, prečo svätí v zdanlivých nadsádzkach a nábožných nepravdách hovorili o svojej nehodnosti, neužitočnosti, hriešnosti, hoci konali divy svätosti; prečo napríklad svätý Dominik nemohol kľaknúť pod križ bez toho, aby sa nedal do plaču, lebo križ bol jeho „knihou, ktorá mu vravela, čo prijal a koľko vydal a čo vydal“; alebo svätý farár arský, ktorý chcel „opustiť svoj pastiersky úrad a ísť oplakávať svoj úbohý život a robiť pokánie za svoje hriechy“. Tým potom bola daná podmienka bohatého vplyvu shora, o ktorej je napísané: „Pokorným dáva milosť.“

Hádam musí sa ozvať otázka, ako je to možné, že pestovanie nejasnej viery stalo sa prameňom svetla. Jediná odpoveď je, že u Boha nič nie je nemožné a že svätí sú dôkazom, že je to skutočnosť. A pred skutočnosťou prestávajú otázky po možnosti. Prichádza príkaz robiť podobne. Účinok vždycky príde, aj keď vieru začína tak pestovať detský nevypelý rozum. Blahoslavená dominikánka Margita Uhorská je jedným dôkladom toho medzi svätými, hoci nie jediným. Keď štvorročná v kláštore prvý raz videla križ a keď jej stručne a detsky povedali význam križa, „naraz sa jej otvorilo poznanie tajomstva križa a s neúprosnou dôslednosťou čistej a vrelej duše išla potom až po posledné následky a požiadavky toho tajomstva; nemohla pochopiť, ako sa dako v piatok môže smiať a ako môže niekto plakať pre voľačo iné ako pre Pánovo utrpenie“.

Tak sa deje každému učeníkovi všemohúceho Stvoriteľa všetkého, každému v inom stupni, ale každému, kto dá sa za svätými na cestu ich výchovy v pestovaní viery.

Z knihy blahoslavenej Angely z Foligno.

2.

Trinásty krok.

Srdce Spasiteľovo.

V tom čase, keď som tak túžobne prosila Pannu Máriu a svätého Jána, mala som sen. Videla som Srdce Kristovo a počula som slová: „V tomto srdci niet lži; čo je v ňom, všetko je pravda.“ A zdalo sa mi, že sa mi dostalo toho videnia preto, že som akosi pohľadavo bola hovorila o istom kazateľovi.

Štrnásty krok.

Jasnejšie poznanie Spasiteľa.

Nato, keď som sa raz modlila, v bedlení dal sa mi Kristus Pán jasnejšie vidieť a hlbšie poznať.

A zavolať ma a povedal mi, aby som priložila ústa k rane v jeho boku. A zdalo sa mi, že som tak učinila a pila jeho krv, prúdiacu z jeho boku. A pochopila som z milosti božej, že ma Pán touto krvou očisťuje.

A tu začal pre mňa čas veľkej útechy, hoci som aj pritom bola vždy smutná, lebo som stále mala pred očima Pánovo umučenie.

A prosila som Pána, aby mi dožičil vyliat z lásky k sebe všetku svoju krv, ako to on urobil za mňa. A priala som si z lásky k nemu, aby všetky moje údy boly strestané a zničené mrzkejšou a ukrutnejšou smrťou, než akou on zomrel. A dychtivo som túžila, aby som našla niekoho, čo by ma zabil pre vieru v Ježiša Krista alebo pre lásku k nemu. Rozhodla som sa sama ho poprosiť, aby mi urobil, o čo ho požiadam: keďže on sám bol pribitý na kríž z dreva, mňa nech ukrižuje na skalisko alebo už na čokoľvek a kdekoľvek, len čím potupnejšie.

Zomriela takou slávnou smrťou, akou umreli svätí mučeníci, som nebola hodná, a ani som sa za hodnú nepokladala, ale som si žiadala nejakú potupnejšiu a ukrutnejšiu smrť. Nemohla som si však ani vymyslieť takú potupnú smrť, akú by som sama bola chcela a ktorá by sa vôbec nebola podobala smrti svätých.

Pätnásty krok.

Bolesť svätého Jána. Zanechá už všetko.

Nato som sa obrátila k blahoslavenej Panne, Matke Božej a k svätému Jánovi. Premýšľala som o nich ustavične a prosila som ich pre bolesti, ktoré vytrpeli pri umučení Pánovom, aby mi vyprosili milosť, cítiť bez prestania muky Kristovej alebo aspoň bolesti ich samých. A naozaj vyprosili mi tú milosť. Raz na orodovanie svätého Jána pocítila som takú bolesť, že som sotva kedy v živote mala väčšiu.

A bola som osvietená o tom, že svätý Ján pre Kristovu muku a smrť Kristovu a pre bolesť Pánovej Matky pretrpel taký bôľ, že som ho pokladala a ešte aj pokladám za viac ako mučeníka.

Vtedy mi bola daná nesmierna túžba naozaj už raz zanechať všetko, čo mi patrí. A hoci mi diabol veľmi prekážal a často ma pokúšal, aby som to predsa len nevykonala, a i Menší bratia a všetci, od ktorých som si, ako sa patrilo, pýtala radu, ma od toho odrádzali, predsa pre nijaké nešťastie alebo výhody v budúcnosti som sa nemohla vzdať svojho rozhodnutia: rozdať všetko chudobným alebo, ak by to nebolo možné, aspoň naskrze všetkého sa zriecť. A videlo sa mi, že by som si nemohla ani len najmenší kúsok zo svojho ponechať a neuraziť pritom toho, ktorý ma tak osvietil.

No prežívala som ešte stále veľkú trpkosť za svoje hriechy a nevedela som, či sa moje skutky páčia Bohu. Horko som plakala a volala: „Pane, ak som aj zatratená, daj mi predsa

aspoň milosť robiť pokánie. Zanechám všetko a budem ti slúžiť.”

Kým som tak horko žialila nad svojimi hriechmi a nemala som v duši nijakej potechy od Pána, môj stav bol takto premenený.

Šestnásty krok.

Útecha pri Otčenáši.

Vkročila som raz do kotsola a prosila som Boha, aby mi udelil nejakú milosť. A keď som sa modlila a práve hovorila slová Otčenáša, tak jasne vložil Boh tie slová do môjho srdca a tak som pritom pochopila dobrotu božiu a svoju nehodnosť, že to nemôžem ani vypovedať. Jednotlivé slová mi boli v duši vykladané a vyslovovala som ich veľmi dlho a veľmi skrúšene a s veľkou ľútosťou. Plakala som nad svojimi hriechmi a nad svojou jasne už poznanou nehodnosťou; mala som však i veľkú útechu a začala som okusovať trochu sladkosť božiu, lebo som pri vyslovovaní slov Otčenáša dobrotu Pánovu lepšie poznávala a i dosiaľ poznávam než pri čomkoľvek inom. Keďže mi však pri slovách Otčenáša boli ukázané moje hriechy a moja nehodnosť, začalo som sa tak hanbiť, že som sa neopovažovala pozdvihnúť oči ani k nebu ani ku krížu ani k iným svätým obrazom. Odporúčala som sa v modlitbách blahoslavenej Panne, aby mi ona vyprosila milosť a odpustenie hriechov.

Horký žiaľ nad hriechmi som mala ešte stále v duši.

Ó ako nemotorne postupuje duša na ceste pokánia! Tak pevne má poviazané nohy a pomocníkov takých nepodarených! Ba nie sú to ani pomocníci, ale naopak: hatiči, a to svet, telo a diabol. — A znovu opakujem, že som sa na každom zo spomenutých krokov veľmi dlho zdržovala, a až potom som postúpila ďalej. No jednotlivé obdobia netrvaly rovnako dlho.

Sedemnásty krok.

Viacej viery.

Potom mi bolo zjavené, že mi blahoslavená Panna vyprosila milosť väčšej viery, než je obyčajná viera ľudská. Viera, ktorú som mala dovtedy, zdala sa mi ako by mŕtva v porovnaní s novou vierou, a slzy, ktoré som mala predtým, sa mi videly ako by násilím vytlačené v porovnaní s tými, ktoré som potom ronila.

Odvtedy som vedela účinnejšie žiaľiť nad umučením Kristovým a nad bolesťami jeho Matky.

A čokoľvek som vtedy robila, nech to bolo akokoľvek veľké, zdalo sa mi to málo. Preto som chcela konať ešte väčšie pokánie.

Vtedy som zatvorila svoje srdce do umučenia Kristovho a obsiahla som nádej, že v jeho umučení je moje vyslobodenie.

A tu som mávala skoro neprestajné útechy vo snách i v bedlení, pocítovala som veľké sladkosti a potešenia z Boha v srdci aj v tele. A sny, ktoré som mala, boli ozaj veľmi krásne, utešené.

Keďže som však ešte necítila istotu, bola v tom primiešaná stále ešte i horkosť, a srdce moje nemalo pokoja. Žiadala som si od Boha ešte viacej.

Z mnohých snov a videní vyrozprávam jeden: Keď som sa raz vo veľkom pôste uväznila do svojej izby, rozjíjala som s veľkou láskou o istej vete z Evanjelia. Boly to slová o veľkej blahovôli božej a o veľkej láske. Mala som pri sebe aj omšovú knihu a dychtivo som túžila vidieť tú vetu napísanú. Premôcť sa však a utíšiť túžbu pomohla mi až myšlienka, že by to bola pýcha odo mňa, pre utíšenie veľkého smädu a lásky otvoril vlastnými rukami tú knihu.

Tu prišiel na mňa spánok. A hneď vo videní ktosi ma viedol a počula som hlas, že smy-

sel Písma je taký utešený, že keby ho niekto dobre pochopil, zabudol by na všetko svetské. A ten, čo ma viedol, riekol mi: „Chceš to skúsiť?“ A keď som súhlasila a dychtivo si to žiadala, zaviedol ma k božskej knihe a hneď mi dal pocítiť pravdivosť svojich slov. Čítala som a pochopila som prehlboký smysel vety a tak jasne som poznala nesmiernu dobrotivosť božiu, že som hneď zabudla na všetko svetské.

A ďalej mi sprievodca povedal, že porozumieť Evanjeliu je ešte radostnejšie a že kto dostane to osvietenie, zabudne celkom nielen na všetko svetské, ale aj na seba samého. A znovu sa ma pýtal, či po tom túžim, a hneď mojej túžbe aj vyhovel. V jasnom osvietení som tak hlboko pochopila dobrotivosť božiu, že som prosila svojho vodcu, aby som z toho stavu už nikdy nemusela vyjsť. A odpovedal mi, že na to, čo si žiadam, neprišiel ešte čas. A hneď ma zaviedol nazad.

A otvorila som oči a mala som preveľkú radosť z toho, čo som videla. Ale veľmi mi bolo ľúto, že je už po tom. Až dosiaľ ma spomienky na to naplňujú rozkošou.

Odvtedy sa mi rozhostila v duši veľká istota a veľký jas a spolu rozhorel sa vo mne taký plameň lásky k Bohu, že som bola svätosväte presvedčená, že sa o láske k Bohu na kazateľniciach vôbec nekáže, a tí, čo kážu, nemôžu vlastne o nej kázať a nerozumejú vlastným slovám. Tak mi to bol povedal i ten, čo ma viedol vo videní.

Osemnásty krok.

Plamenc.

Nato som začala cítiť blízkosť božiu a modlitba ma plnila takou slasťou, že som nemyslela ani na jedenie. A priala som si, aby som nemusela ani jesť, ale len stále sa oddávať modlitbe. No primiešalo sa do toho hneď aj pokušenie, a to, aby som alebo vôbec nejedla alebo

ak už predsa jest, tak len veľmi málo. Poznala som však, že je to klam zlého ducha.

A oheň lásky v srdci mojom bol taký, že ma ani dlhé kľačanie ani nijaké iné pokánie ne-
navovalo.

Potom sa môj oheň lásky k Bohu ešte viac rozvatriť. Kedykoľvek som počula rozprávať o Bohu, začala som kričať, a keby bol niekto aj so sekerou stál nado mnou, že ma zabije, ak budem kričať, nebola by som sa mohla premôcť. Prvý raz sa mi to stalo vtedy, keď som predala svoj najlepší majetok a peniaze som rozdala chudobným. A predtým som si robila posmešky z Petrička¹, ale potom som to už nijako nemohla robiť.

Často som sa pred hocikým dala do kriku, keď som počula hovoriť o Bohu. A keď mi niekto hovoril, že nemám v hlave všetko v poriadku, nebránila som sa, ale som tiež hovorila, že som chorá a že nemám v hlave všetko v poriadku. A nemohla som si inak počínať. A tých, ktorých môj krik veľmi hneval, takže mi v zlosti nadávali, som uspokojovala len tým, že som sa za svoje správanie veľmi hanbila.

A pohľad na umučenie Krista Pána som ani zniesť nemohla, lebo ma hneď chytala horúčka a choroba. Preto mi družka úzkostlivo schovávala zpred očí všetky obrazy umučenia.

Pref. Dr. M. Chladný Hanoš.

Dozretá duša.

Z duchovných črt zomretej pani M. Krčméry.

P. Aquinas M. Gabura, OP.

Múdry Stvoriteľ vložil do živej prírody zákon vývinu. Keby sme mohli hlboko preniknúť za hmotné obaly vecí a za závoje zaclonených tajomstiev a záhad, zazreli by sme utešenú hru

¹ Veľmi prostý svätec, terciár, blahoslavený Peter Crisci; zomrel vo Foligno 1323.

rozvoja. Všetko s akousi baživou silou ponáhľa sa kdesi ďaleko, veľmi ďaleko, bo šípi, že tam je jeho dovŕšenie, tam dozreje. To platí o hmotnom aj duchovnom prirodzenom poriadku.

Zákon vývinu oveľa veľkolepejšie a vyvýšenejšie uplatňuje sa v nadprirodzenom poriadku. Veď svätý krst kladie kresťana priam do zákona milosti, aby sa podľa božieho želania zpod neho nikdy nevymanil, aby v jeho objatí rozkonáril sa na všetky strany a „dospel na muža dokonalého, na mieru veku Kristovej plnosti“.¹ To je kresťanské dozrievanie a dozretie, najpožehnannejšie životné úsilie, najsvätejšia práca, ktorej človek môže zasvätiť sily. Kto sa sprotiví zákonu milosti, zakrpatie. No dôsledne svedomité duše verne kráčaly v zákone nadprirodzeného rozvíjania; preto vyrástly tak vysoko, nad libanonské cédry.

Tieto výšky zväbily toľko duší a na veky ich oblažily. Medzi ne patrí zomretá pani Mahuliena Krčméry. Tohoročný jedenadvadsiaty marec, boží prst, zastavil v nej zákon rozkvitajúcej milosti. Vtedy ako by bol Pán Boh dopovedal nad ňou stvoriteľské Fiat. Dozrela. Po akú mieru? — Iba nebesá vedia. Jednako podľa vrcholného zákona lásky s dvoma krídlami — Milovať Pána Boha nado všetko a bližného pre Pána Boha — môžeme vytušiť aspoň dačo z jej rastenia v Pánu Bohu a dozretia v ňom, môžeme zazrieť aspoň hmlisté črty jej duchovnej tváre.

Boh bol pre ňu pojem veľmi živý. Láska mu dávala život. Ale tento láskou prehriaty pojem vykupovala ťažkými obeťami a ustavičným úprimným hľadaním. Pán Boh stal sa milovaným žriedlom a spolu sústredivým bodom každej jej chvíle. Podobala sa rastlinke, ktorá neprestajne hltá životnú silu slnečných lúčov. No neprijímala len oživujúcu moc lásky Slnka.

¹ Ef. 4, 13.

Láskou obohatená vnárala sa do Lásky, po zlatých lúčoch vracala sa k Slnku. Zo svojho života robievala predĺžené duchovné sväté prijímanie, o ktorom môžeme použiť slová Pána Ježiša: „Kto mňa je, tiež bude žiť pre mňa.“

Kto ju dobre pozoroval, mohol zbadáť mimoriadnu veľbu, ktorá žiarila z jej bytosti. Bol to len odlesk spomenutého duchovného prijímania, sústredenosti na najsvätejšiu Bytosť, hodnú všetkej sily lásky. Svätá sústredenosť milo vyžarovala jej aj z očí, ktoré ako by vravely: Boh nadovšetko. Mnohí z tých, čo ju poznali a najmä čo ju videli v posledných mesiacoch života, skrývajú v srdci ako drahú pamiatku pohľad na jej oči, také hlboké, také anjelské, zadívané do nesmierne ďalekých výšav. Ako by sa nechceli dať spútať ani zákonom smrti. Bo keď jej zatvorili oči, mihalnice sa stiahly, aby nebránily očiam v hlbokom pohľade. Prežívaná, milujúca sústredenosť na Pána Boha a život v jeho svätej prítomnosti boli svojrúznou pečatou jej života.

Znamením duše, mocne dychtiacej po nadprirodzenom dozretí, je ustavičné utváranie podľa najvecnejšej smernice, podľa najdokonalejšieho vzoru — Pána Boha, ktorý sa nám viditeľne zjavil v Pánu Ježišovi. Pani Krčméry používala božie meradlo na meranie a upravovanie svojich činov. Pán Ježiš bol usmerňovateľom jej činnosti. Často sa spytovala: „Čo povie na toto Pán Ježiš?“ Istá priateľka to na nej vybadala a vravela jej: „Cítim v tebe Pána Ježiša.“ Ona milo prekvapená povedala: „Ale naozaj?“ — Veru, príhodne môžeme o nej použiť slová, ktoré svätý Pavol napísal koloským kresťanom: „Váš život je ukrytý s Kristom v Bohu.“ Preto ako nadprirodzene veľmi povedomá nevedela podaromnici prežiť ani jednu chvíľu. Každá jej minúta bola s Kristom Pánom a v ňom vypracovaná. Ak neplnila materinské povinnosti alebo nevenovala sa bliž-

ným, ponárala sa do hlbokých myšlienok o božích veciach, do rozjímavej modlitby. Asi v poslednom roku nasycovala sa rozjímavými úvahami z diel veľkého náboženského mysliteľa P. Sertillangesa, francúzskeho dominikána, a najmä z mystických spisov svätého Jána z Križa. Sila lásky k Pánu Bohu a lipnutie za ním toľme ju opanúvaly, že celý jej zjav pôsobil dojmom nebeskej duchovnosti. Vyšší cirkevný hodnostár ju nazval stelesneným anjelom a iný zasa o nej povedal: „Ona z neba prišla na zem.“

Láska k Bohu bez lásky k bližnému je pre ľud. Vták s jedným krídlom nevyletí do nadoblačných výšav. Kresťan letí do nadprirodzených výšin len na dvoch krídlach jedného zákona lásky k Bohu a bližnému. Ak jedno nalomí, aj druhé stráca silu, a človek sa rúti do priepasti sebeckta.

Pani Krčméry v uplatňovaní zákona lásky k bližnému ukazovala, aký živý je jej pomer k Pánu Bohu. V rodine bola slniečkom, ktoré tak príjemne hrialo. Múdrrou výchovou a obozretným spravovaním bola dobrým nástrojom v božích rukách pri utváraní ozajstného kresťanského charakteru v deťoch. V trpiacom bližnom vidala trpiaceho Krista Pána. Istá pani išla na operáciu. Pani Krčméry sa ponúkla, že pôjde pre kňaza, aby spomenutá mohla sa s pokojným svedomím podrobiť operatívnemu zákroku. A kým chorá ležala v nemocnici, ona starala sa o domácnosť chorej a právala plienočky pre jej malé dieťa. Ona, ktorá pre svoju domácnosť mala kuchárku a slúžku a pritom bola dcéra univerzitného profesora, vysokoškolsky vzdelaná (študovala právo), manželka primára a riaditeľa nemocnice, nepokladala pod svoju dôstojnosť robiť tieto práce z lásky k Pánu Ježišovi. Istotne Kristova láska ju prenikala, keď s materinskou láskou robievala radosť chudobným deťom, ktoré sa pripravovali na prvé sväté prijímanie alebo na sviatosť birmo-

vania. Ošatila ich a zohriala božou láskou.

Jej láska k bližnému išla ešte hlbšie. Istá osoba bola vo veľmi trápnom položení, ktoré ju duševne bôlne sužovalo. Pani Krčméry usilovala sa prejavmi lásky zmierniť jej bôl. Ktosi vzdialenejší jej to zo žiarlivosti vyčítal. Ona dobrotivo odpovedala: „Pozri sa, ona viacej lásky potrebuje ako ty.”

Aj v odpúšťaní urážok, ba lepšie povedané v nedbaní na ne, bola hrdinkou. Raz navštívila priateľku. Vstúpila do izby, v ktorej sedel priateľkin muž. Neláskavo sa zachoval; nevrlo na ňu pozrel, nevstal, ani jej na pozdravenie neodpovedal. Pokojne prešla do druhej izby, v ktorej sedela priateľka. Tá ju prosila, aby manželovi odpustila. A ona nežné vravela: „Veď ja som k tebe prišla; a on je taký unavený.” Pri najbližšej návšteve tak milo s ním rozprávala, ako by spomenuté nikdy sa nebolo prihodilo. Či nám neschodí na um udalosť zo života svätej Terézie Ježiškovej, ktorá sa tak milo usmievala na istú sestru, čo jej bola protivná? Napísala o nej: „Ach, bol to Ježiš, ukrytý v hĺbke jej duše, ktorý ma k nej priťahoval a ktorý osladí aj najtrpkéjšie veci!” Pani Krčméry videla v hĺbinách duší skrytého Pána Ježiša a bola si povedomá, že čo bližnému robí, vzťahuje sa na Pána Ježiša. — Istá dáma mi povedala: „Za desať rokov, čo som sa s ňou priatelila, nepočula som ohováranie.”

Čistá nadprirodzená láska ju nabádala, aby kládla základy rodiacemu sa smeristickému hnutiu. S tichou skromnosťou pracovala na tom, aby vzdelanci čo najviacej zúčastňovali sa na vyššom náboženskom kurze v Bratislave. Osobne získavala, písala pozvánky, starala sa o prednáškovú sieň, ba aj zo svojho platievala, len aby ľudia boli rýdzejšími katolikmi a Pána Boha viacej milovali. Pritom ostávala skromne v pozadí. Vôbec nezvyčajná skromnosť ju vyznačovala. Pri veľmi vysokej mravnej dôstoj-

nosti ostávala taká skromná, toľme odcudzená sebestvu a pýche.

Aké vrúčne musely byť jej modlitby za bližných! Koľko srdce skrývalo jej dobré srdce! Básnik Ján Haranta vraví jej v básni Zjav: „Vo vašich modlitbách plač mnohých prosieva.”

Na krídlach lásky k Pánu Bohu a k bližnému letela vysoko nad zemsťou. Letela a dozrievala. Až tohoročný jedenadvadsiaty marec skosil tento bohatý, dozretý klas pre nebeskú stodolu, ako dúfame. Kým na zemi žila, mnohým pomohla dostať sa bližšie a dôvernejšie k Pánu Bohu. Doista ešte vo väčšom meradle bude plniť úlohu nebeského vábenia po smrti. Istý človek povedal, že keby pani Krčméry bola žila len pre to, čím na neho vplývala nadprirodzenou veľkosťou na jeho ceste k dokonalosti, nebola by nadarmo žila. Koľko dobra a krásy ešte rozseje jej žiarny život!²

Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka.

P. Ernest Bindáč. SVD.

Ostatné desaťročia boli zpod katolíckeho zorného uhla časom obrody, prehĺbenia a preorientácie katolíckeho myslenia a cítenia. Ako v katolíckej romantike (a ona bola najprv katolícka!) hľadali spojenie s bohatými prameňmi katolíckeho stredoveku a čerpali z nich starú silu pre nové boje, starého ducha pre nové formy, tak nadviazaly aj posledné katolícke desaťročia na veľkú tradíciu katolíckej minulosti. Nadviazaly na panenskú čerstvosť a neporaziteľnú mladistú silu prvého kresťanstva v liturgickom obnovení, v bohovede nadviazaly na mohutnú tradíciu kresťanských veľduchov

² Pisateľ článku úctivo prosí tých, čo pani Krčméry poznali a s ňou sa stýkali, aby mu posielali zprávy o nej na adresu: Trenčín, Námestie svätej Anny 1.

prvých storočí a najmä na obrov ducha katolíckeho stredoveku: svätého Alberta Veľkého a svätého Tomáša Akvinského. Najmä svätý Tomáš stal sa vnútorne i autoritatívnym nariadením „vodcom štúdií“, a preto sa nečudujeme, keď pri všetkých nadhodených teologických a asketických otázkach si žiadame poznať mienku svätého Tomáša.

Teraz rinčia zbrane a preto prechodne temer umlkly v strednej Európe hlasy katolíckej duchovnej obrody a prehlbenia. U nás naproti tomu, ako na dajakom ostrove blažených, tieto snahy sa ešte len rozhýbaly, a všade badáme sľubné, hoci trocha oneskorené, prebúdzenie. Zdá sa, že práve vojna, ktorá iných zastavila, nám dáva možnosť oneskorenie aspoň trocha vyrovnať, iných aspoň trocha dohoniť.

Neúnavnou usilovnosťou J. E. Dr. Karola Kmeťku dostala sa u nás v poslednom roku v rámci obecného duchovného prebúdzenia aj misijná veda do popredia záujmu. Tak sa dostáva do obzoru nášho vzdelaného človeka nová veda, ktorú v iných krajinách už pestovali od desaťročí, ktorú však rovnako zahlušilo rinčanie zbraní. I na poli misijnej vedy máme teda príležitosť — hoci trocha oneskorene — dohoniť iné európske národy. Na poli všeobecného misijného hnutia stojíme už od rokov čestne medzi ostatnými, chceme sa vedľa nich postaviť aj vo vedeckom, teoreticky-sústavnom zachytení misijnej myšlienky. Keď sa teda pri prvých našich misijno-vedeckých krokoch pýtame na postoj svätého Tomáša Akvinského k misijnej myšlienke, nadväzujeme na zdravú tradíciu katolíckej bohovedy. Právom teda skúmame pomer svätého Tomáša k misijnej činnosti katolíckej Cirkvi. Začneme najprv obecné a prejdeme potom na špeciálne misijno-vedecky formulované otázky podľa tohto postupu:

1. Misijná myšlienka v živote svätého Tomáša Akvinského.

1. Svätý Tomáš žil v misijne prebudenom veku.
2. Svätý Tomáš vstúpil do misijne činnnej rehole.
3. Svätý Tomáš zasiahol sám do misijnej činnosti.

II. Misijná myšlienka v učení svätého Tomáša Akvinského.

A. Jeho odôvodnenie misijnej činnosti:

1. v rámci celkového jeho učenia.
2. so stanoviska špeciálnych otázok.

B. Jeho postoj k misijnej povinnosti.

1. Svätý Tomáš žil v misijne prebudenom veku! Len povrchný pohľad do Misijných dejín p. biskupa Dr. K. Kmetku nás presvedčí o neslýchanej misijnej energii stredoveku. Ani v najtmavších desaťročiach stredoveku Cirkev nikdy nezabudla na svoju prvú úlohu.¹ V niektorých stredovekých storočiach však prekonala seba samu. Nielenže ešte žil idealizmus križiackych výprav, nielenže hrozilo mohamedánske nebezpečenstvo z juhu, ale bolo počuť aj akúsi záhadne nádejnú zprávu o kráľovi-kňazovi Jánovi v Ázii, a dôraznejšie upozornila Ázia na seba vpádom pohanských Mongolov do Európy pod veľkým Džingiskhánom (1222 a 1226). Úspešná obrana katolíckej viery by v takom položení znamenala už veľký misijný úspech; no nezlomný katolicizmus 12. a 13. storočia prešiel do veľkej misijnej ofenzívy, ktorá sa stala vzorom a predjarim misijných ofenzív novoveku.²

Teda v ovzduší misijnej jari narodil sa svätý Tomáš Akvinský, a museli by sme sa čudovať, keby sa v tom ohni sám nebol zapálil.

¹ Schmidlin: Geschichte 178.

² Dr. K. Kmetko: Svetové misie I. Dr. Schmidlin: Missionsgeschichte. Dr. Marx: Kirchengeschichte.

2. Svätý Tomáš žil v misijne prebudenom veku. No pre našu otázku jeho postoja k misijnej činnosti viacej znamená skutočnosť, že vstúpil do misijne činnej rehole.

Svätý Dominik, pravda, založil svoju reholu najprv len pre boj proti bludárom,³ teda vlastne len pre vnútorné misie; ale už po niekoľkých rokoch vyslovil svoju žiadosť, aby bratia „išli k pohanom, aby ich osviežili svetlom evanjelia a ich priviedli k poznaniu pravého Boha“.⁴ Už v prvej polovici 13. storočia mali dominikáni výslovne len pre výchovu misionárov určené misijné školy. A Humbert de Romanis, štvrtý generál rehole, žiadal 1255, aby bratia „niesli meno Ježišovo pred židov, mohamedánov a pohanov až po končiny sveta“.

Rozkvet františkánskej a dominikánskej rehole znamenal pre Cirkve novú misijnú periódu. Neuspokojili sa len s „pohraničnými misiami“, ale ich neskrotiteľná misijná iniciatíva hnala ich vo výbojnej odvážnosti do Afriky, Indie, do Číny, až po hranice Ďalekého východu.⁵ Už v roku 1252 píše o dominikánoch pápež Innocent IV. (svätý Tomáš mal ešte len 27 rokov!), „že prenikli až do najvzdialenejších krajín“.⁶

Nie je možné, aby duch mladého ešte panenského idealizmu mladej rehole nebol zachytil takého ideálneho ducha a také panenské srdce, ako bolo srdce svätého Tomáša. Bohužiaľ, nevieme aký osobný postoj zaujal svätý Tomáš k misijnej činnosti, či osobne túžil po pohanských misiách ako svätý Dominik sám. Radi by sme to vedieť. No zdá sa, že „nemý

³ Dr. Schmidlin: Geschichte 182.

⁴ Surius: Vita sancti Dominici.

⁵ Altaner v Zeitschrift für Missionswissenschaft 1931, str. 113; 1933, str. 233.

⁶ Baumker: Helden 88.

vôl", ako ho uštipačne pomenovali študenti v Kolíne, zamlčal aj túto jemnú túžbu svojho srdca; ale svojím duchom nemohol nezasiahnuť do obecného misijného oduševnenia.

3. Svätý Tomáš stojí verne pri svojich misijne činných bratoch. A veru, oni ľahšie mohli sa pustiť do ťažkej misijnej práce, keď videli takú oporu za sebou. Na žiadosť veľkého Raymunda de Pennaforte, učenca, generála rehole a misijného burcovateľa, napísal svätý Tomáš „Summu contra gentiles” a tak pripravil ostrý misijný meč svojim bratom, zápasiacim so Saracénmi. Podobne proti Saracénom napísal dielko „De rationibus fidei” a stojí tak v zbrojnici duchovnej križiackej výpravy proti Saracénom. Sme tu svedkami mohutného diania! Po veľkých križiackych výpravách so zbraňou v ruke opovážili sa niektorí jedinci, ako: svätý František, svätý Dominik, svätý Raymund de Pennaforte predstúpiť pred mohamedánov s krížom v ruke a začali tak novú križiacku výpravu, ktorá v presvedčení, že pravda musí zvíťaziť nad bludom (ako to formuloval Raymundus Lullus), sa iba s tou zbraňou postavili pred násilných, pritom vysoko vzdelaných a namyslených Arabov. A ťažko rozhodnúť, kto je viacej vojakom-hrdinom, či ten, čo svojím umom pripravuje nové lepšie zbrane, alebo ten, čo ich odborne používa. Ťažko preto rozhodnúť, kto bol viacej misionárom: Svätý Tomáš v tichosti svojej izbičky alebo jeho bratia v boji. Lebo svojou „Summou proti pohanom” stál medzi nimi v prvom rade.

V tom svetle vidíme svätého Tomáša vo veľkom misijnom veku, v mladej, misijne oduševnenej reholi, vidíme ho misijne činného, hoci svojím spôsobom.

(Pokračovanie.)

Kresťanstvo a novopohanstvo.¹

Sigrid Undsetová.

Prítomnosť a budúcnosť.

Náš Pán ma zachytil ako mnohých iných, mne podobných, bezprostredne z nechránenej pustatiny do svojho ovčínca. Pred prijatím do Cirkvi nebolo pre nás ohrada, nebolo ani potrebného a súrneho plotu, ktorý by ochráňoval náš dom. Blúdili sme ako ovce na pustej planine, ale predsa sme sa dozvedeli niečo o tom, ako sa majú ovce, keď sa stanú divými, a môžeme niečo povedať o tom, ako sa utvára život pre mladých ľudí, ktorí sa celkom vedome usilujú vidieť v vplyve kresťanstva na európskú kultúru voľačo iného ako iba ľudský vplyv. Zo svojho vlastného života poznáme myšlienkové pochody, ktoré si človek upravuje, keď udalosti pokladajú len za výsledok rastúceho ľudského pohľadu do prirodzených zákonov a do vlastného človečenstva — teda len ako „rozvoj“, čo sa v širšom ľudovom vyjadrovaní nazýva.

Ale práve toto nebezpečenstvo je vo všetkých zemiach, kde kresťanstvo je tradíciou, ba ešte viacej v zemiach, kde prvé alebo druhé vyznanie chráni štátna moc ako štátnu cirkev, t. j. nebezpečenstvo, že pôvod istých sociálnych zariadení a mravných názorov, ktorý naozaj treba hľadať len v tom, že Európa kedysi prijala dogmy kresťanstva, je mylne vysvetľovaný, ako by tie zariadenia a názory vznikli či už ako celok alebo po jednom, pomaly „prirodzeným spôsobom“, a to tou mierou, ako pokročili ľudia na ceste od primitívneho barbarstva k vyššej kultúre.

¹ Z tohto úryvku nórskej spisovateľky môžeme vybrať, ako ťažko a bolestne prebiejala sa k rýdzemu kresťanstvu, ktorým je katolícka Cirkev. (Redakcia.)

Je tiež celkom pochopiteľné, že v zemiach, kde duchovenstvo tvorí čiastku štátneho úradníctva, duchovenstvo môže ľahko podľahnúť vplyvu, aby zajedno pokladalo morálku kresťanskú a mestskú.

Ba stredoveká Cirkev bojovala pre ten cieľ, aby štát prispôbil svoje zákony kresťanským príkazom. Tá istá Cirkev po dlhej a mnohonásobnej skúsenosti sa presvedčila, že takéto shody kresťanskej morálky s mestskou morálkou nikdy sa nemôžu ustáliť.

Proti prikázaniu kresťanstva: „Hľadajte najskôr kráľovstvo božie“, ľudská prirodzenosť bude vyžadovať vždy najskôr hľadať to, čo je jej vlastným.

A každá skupina ľudí, ktorá sa dostane na čelo spoločnosti a ktorá pri tvorení zákonov môže uplatniť svoje náhľady, zaiste bude vedieť zdôrazňovať svoje vlastné záujmy. Pravda, nemusí to byť vždy, ba ani nie predovšetkým to, čo sa nazýva hmotným záujmom. Môže práve tak dobre ísť o idey jednotlivého muža ako aj stavu, za ktoré sú ich zastancovia hotoví obetovať život a blaho.

Áno, Cirkev vedela o týchto veciach. Už svätý Pavol získal o tom skúsenosti, ako je známe zo zanechaných Listov. A Cirkev so storočia na storočie cítila, že aj jej vlastní, posvätení sluhovia sa tu mohli pomýliť. Vždy znova musela prežívať getsemanské noci, kde Judáš chystal zradu a ostatní učeníci si zabezpečovali vlastné záujmy. Vždy nanovo museli noví svätí a noví horlivci po náprave vystávať to, čo ich bratia zrúcali. No predsa v onom veku, v ktorom vznikla „reformácia“, Cirkev dosiahla toľko, že ako nepostrádateľná požiadavka ostáva vo vedomí kresťanstva to, že je potrebné podľa kresťanskej náuky žiť a že svetská moc musí týmto alebo oným spôsobom poskytnúť pomoc a podporu ľudu, ktorý by chcel žiť po kresťansky. A tak, že musí urobiť koniec s pomermi

a zariadeniami, ktoré smerovali priamo k roztržke s kresťanstvom, a preto usporiadať celé zákonodarstvo tak, aby ľudia, osvedčujúci sa pri poslušnosti zákonov, uskutočňovali aj svoje kresťanské presvedčenie.

V tom spočíva aj víťazstvo katolíckej Cirkvi.

Stredoveká Cirkev pri všetkých svojich aj slabších stránkach vydobyla si morálne víťazstvo nad prirodzenými pohanskými chůfkami ľudí a kniežat, nad sebestvom a uzavretosťou jednotlivých stavov a osôb. Aj keď boli rozmanité národné skupiny v reči a mravoch, aj keď hranice kráľovstiev a kniežatstiev boli pohyblivé a mali protívne záujmy, aj keď trvaly jazykové rozdiely a antipatie sebeckých národov, dané ľudovou psychológiou, Európa bola naozaj jednotná, „kresťanská“.

To bola jednota vo viere, jednota v sile vedomia, že učenie Cirkvi obsahuje pravdu o pôvode ľudského života, o jeho cieľi a smysle, aj keď jednotlivec sa pokúšal vo svojom súkromnom živote vyhnúť čím viacej dôsledkom takej viery a vyšmyknúť sa z nich čím najľahšie.

Aj keby to nebolo obecným presvedčením, že Cirkev učí objektívnu pravdu, keď učí, že Ježiš Kristus je sám Boh, od večnosti zrodený od Otca, nekonečného Boha, a spolu pravý človek, narodený z Panny Márie, a že Biblia je jeho slovo, — a keby nebolo čiste rozumového presvedčenia v Iude o pravde kresťanstva, keby malo len takú pevnosť ako je vôľa jednotlivca, prijať následky tejto viery, keďže jeho vôľa je slabá a kolísavá, nijaký blúznivec by nebol prišiel na myšlienku, aby kresťanstvo malo byť pokladané za štátne náboženstvo a spolu myslieť, žeby štátne náboženstvo nestratilo kresťanský ráz, keby sa králi a kniežatá a iné štátne orgány zaoberali náboženským životom ľudu.

Táto skutočnosť dokazuje najmä to, v akej miere sa podarilo splniť Cirkvi poslanie v prvých piatich storočiach jestvovania.

V skutočnosti však ešte dlho potom žil ľud pod vplyvmi stredovekého presvedčenia o zrejmom ráze kresťanskej pravdy, hoci stromu viery odrezávali koreň za koreňom. Pojmy, ktoré mali svoj jediný zdroj v niektorej katolíckej dogme, ostaly v platnosti ako jedine pravdivé ešte dlho potom, keď na samu dogmu, ktorá bola predpokladom pre ne, zabúdali alebo zapreli alebo zavrhlí. Lebo katolícke učenie, ktoré kedysi bolo prijaté, zanechalo v tradícii a v spôsobe myslenia stopy, takže obyčajní ľudia pokladali tento spôsob myslenia za prirodzený.

Prel. A. Martinec.

NAŠE NÁDEJE.

List študentovi.¹

Apoštolát slova.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ,

píšem Ti o téme, ktorá Ťa ako študenta musí zaujímať: o apoštoláte slova. S laického stanoviska pod apoštolátom slova rozumieme každý povedaný alebo napísaný slovesný prejav, akéhokoľvek obsahu, ktorý slúži na informovanie, zábavu a poučenie ľudí. S náboženského stanoviska však apoštolát slova treba chápať ako zanášanie dobrého, z nábožnej duše vychádzajúceho, Bohu milého a oslave božej slúžiaceho prejavu, vysloveného i napísaného, medzi ostatný svet; ako informovanie, poučo-

¹ Pánom profesorom náboženstva a vychovávateľom vôbec odporúčame, aby svojim študentom čítali alebo dali čítať veľmi praktické Listy profesora-laika, ktorý sa priam s kňazskou láskou dotýka mladých srdc (Redakcia).

vanie ľudí o všetkom, čo súvisí s našim pozemským i nadzemským životom, v záujme šírenia sa lásky božej aj všeľudskej medzi našimi bližnými.

Slová sa sokupujú vo vety, vety vyjadrujú myšlienky a myšlienky stavajú i rúcajú svety. A práve v dnešnom svete mnohí ľudia si nevedomujú účinnosť slov. Hádzu ich bez rozmyslu, urážajú sa navzájom, oflinkujú Boha, skresľujú pravdu, šíria nemravnosť a neúctu ku všetkému, z čoho ľudstvo duchovne rástlo a čo nám bolo sväté. (O niektorých ľuďoch sa nám zdá, že ich priam diabol posadol. Slovník ľudí veľmi zdrsnel, lebo hrdinom je ten, kto čím „šťavnatejšie“ vie rozprávať, kto čím urážlivejšie vie hanobiť svojho protivníka, a namiesto lásky ako budovateľského princípu sveta myšlienky, hádzané medzi ľuďmi, vstępujú deštruktívnosť. Padá vážnosť osobností, padá úcta k Bohu a ich miesto zaberá anarchia.)

Kult zlého slova zasiahol už temer všetky oblasti ľudského ducha. Dnešná svetová situácia je následkom predovšetkým nezodpovedného mrhania zlých slov a fráz. Zlé slovo sa lepí na ľudí ako omamný a sladký jed, takže už skoro ani nevieme rozlišovať dobré zrno od buriny. Ba možno spozorovať u ľudí aj akúsi nechť počúvať a čítať vážne slová o láske k Bohu, o idealizme, o sociálnej spravodlivosti, o posvätnosti manželstva atď. Moderný človek si radšej z týchto otázok robí posmech, zabáva sa na nich. Divadlo, kino, tlač sú zapriahnuté do služieb ideí mrzkých a človeka ako rozumného tvora nedôstojných. Lacná pikanteria, frivolné scény, bohorúhavé reči podávajú ako umelecké hodnoty (na druhej strane v takzv. poézii pestuje sa kult prázdneho slova, bezobsažnej a nesrozumiteľnej metafory, pričom sa zabúda, že špecifickým znakom, ktorým sa človek líši od nižších živočíchov, je práve schopnosť tvoriť myšlienky; že len to je ozajstné

umelecké dielo, ktoré vyjadruje vznešené myšlienky, pravda, v estetickom rúchu; že nič a otrava, i keď ich zabalíme do staniolu, ostanú ničím a otravou).

Viem, že aj Ty vo svojom okolí musíš počúvať z úst svojich priateľov a známych nepekné reči, útoky na náboženstvo; viem, že aj Tvoji spolužiaci chodia na záškodné filmy, že čítajú knihy bezcenné (krváky alebo sladké románky, ktorých, bohužiaľ, je už i na Slovensku dosť, po ktorých však naozaj inteligentný človek nečiahne) a zakázané; naopak, že sa odťahujú od rečí vážnych, rozhovorov o náboženstve, od kníh hodnotných, nekorenených krvou, hriechnymi bozkami a manželskými dobrodružstvami. Je síce pravda, že mladí ľudia musia byť veselí aj v rečiach a v zábavách; to však neznamená, že majú v mene mladosti právo rúhať sa Bohu, urážať svätých, prestupovať božie prikázania.

Naša Cirkev, ktorej úprimne záleží na tom, aby už tento svet stal sa Kristovým kráľovstvom pokoja a lásky, veľmi sa stará o záchranu duší. Preto nedovoľuje svojim členom počúvať reči nízke, čítať knihy bohupusté. — Ale život nás uvádza do takých položien, že často nemôžeme vyhnúť ľuďom špinavých rečí, zlostníkom a bohúračom. Nuž tu sa Ti naskytá príležitosť skúsiť šťastie s apoštolátom slova. Najprv však musíš sa naň sám pripraviť. Preto počúvaj prednášky nábožných a múdrych ľudí, čiaňi aj po nábožensko-poučnej literatúre, soznám sa i s katolíckou beletriou, aby si načerpal dostatok vedomostí, aby si dokonale spoznal život v celej složitosti, aby si videl, že všetky otázky dňa možno riešiť v duchu lásky, pokoja a mravnosti. Z takých prameňov naučíš sa aj vyberať spôsoby, bojovú taktiku na fronte Kristovom. Nevedomá naivnosť by Ťa i v takejto šľachetnej, dobre myslenej práci len zosmiešnila. Len dobre obrnený vojdí do

života a poučaj, presviedčaj, ľahkomyselných ľudí, ktorí sa hrajú s diablom o svoju dušu. Ak má zvíťaziť náuka Kristova, potrebuje horlivých propagátorov. Uši mnohých ľudí sú zaslepené rozličnými skazonosnými ideologiami, oči sú im zaslepené belmom smyselnosti a hmotárstva a mozog zatemnený hriješnou tmou. Zapierajú jestvovanie Boha, napádajú Cirkev, útočia na kňazov, znevažujú čistú lásku, chvália zásadu: oko za oko atď.; tu všade ich treba priviesť na svetlo, hodiť na nich lúč neohrozenej pravdy a ukázať cestu k definitívnemu šťastiu osobnému aj všeľudskému. Viera, náboženské pravdy, Cirkev, morálka, sociálna láska sú síce samy osebe klenoty, no aj z týchto klenotov treba často sotierať prach zabúdania a osvežovať ich lísk, aby ich krása udierala do očí a podmaňovala.

Tvoji spolužiaci čítajú aj knihy, ktoré sú na cirkevnom indexe. Nuž vysvetli im, že je až priveľa pútavých a poučných kníh, ktoré nám Cirkev nezabraňuje, ba odporúča čítať; že naozaj nehodno nerozmysleným čítaním zakázanej knihy zatvárať pred sebou nebo a večnú blaženosť; že bez sopár zakázaných kníh, s ktorými sa v živote stretnú, budova ich duchovného sveta sa nezrúti ani nenaštrbí, ba že dostane harmonickejší vzhlad; naopak, keby čítali, mohla by sa im zrútiť a v troskách pochovať aj ich samých. Čo som Ti napísal o knihách, to isté platí aj o divadelných hrách a filmoch.

A kolportuj dobré slovo, či už živé či napísané. Rozsievaj božské myšlienky, kde len môžeš. Vysvetľuj články viery, zásady morálky a vzbudzuj k nim úctu a lásku. Nielen kazateľnica má slúžiť ochrane ľudskej prirodzenosti, ktorá je Bohom stvorená a od prírody kresťanská. Ešte účinnejším prostredím pre takúto apoštolskú prácu je sám život, školská lavica, kancelársky stôl, vresk na ihrisku, hukot stro-

jov. Kedykoľvek sa Ti naskytne príležitosť, roztrús pár myšlienok na chválu Boha, zahriakni nepriateľa, keď sype hanu na nášho večného Dobrodinca a jeho náuku. Počínaj si sebavedome, súc presvedčený, že konáš činy lásky a múdrosti. Niekedy takéto sebavedomie viacej zaúčinkuje ako množstvo učených rečí, lebo sebavedomie ľuďom imponuje. Nepriatelia náboženstvo posudzujú ako dôstojné len pre deti a staré ženičky; dokáž im teda, že Kristovo učenie je veľmi-veľmi chlapské, že Boha možno milovať i bez naivnej sentimentality. Ponúkni katolícky časopis, katolícky román, katolícku vedeckú knihu aj ľuďom nábožensky ľahostajným alebo nepriateľom Boha. Najmä hodnotný román (napr. Jezuiti, buržuji, boľševici, Továreň na nového človeka, Denník vidieckeho farára atď.) Tie ochotne prijmu. Možno sa v nich pri čítaní takejto knihy — ak už na nich neúčinkujú Tvoje poznámky a presvedčania — ozve hlas svedomia, budú omráčení a potom otvoria oči, zazrú priepasť, do ktorej sa vo svojej nerozumnosti rútia a budú čítať aj náboženskú literatúru náukovú. Niektorí sa možno spamätajú až po dlhom čase. Neboj sa, semeno božej náuky je tvrdé, musí v ich dušiach najprv zmäknúť, musia ho vlastnými úvahami a slzami zvlažiť, ale potom vydá úžasne krásny kvet (podobenstvo o stratenej ovci).

Apoštolát slova je ťažký. Predpokladá veľkú milosť, rozhodnosť, dobré poznanie náboženských právd i ľudí a nesmiernu horlivosť. Ale i radosť z úspešnej práce v tejto oblasti je tým väčšia. V Bohu a s Bohom žijúci katolíci však — najmä mladý, lebo mladí ľudia sú najradikálnejší nepriatelia duševného života a k mladým dušiam majú najlepší prístup len rovnako mladí apoštoli — musí rozhadzovať zrnká dobrých slov, aby zlých zahanbil a dobrých potešil a oduševnil. Keďže si mladý, máš dosť sily, aby si sa stal takýmto apoštolom.

Nuž staň sa nim! Nech Tvoje slovo bude „mečom ducha“ a „svedectvom vydaným Slovu božiemu“. Ty si získaš zásluhy, ktoré Ťa budú nekonečne tešiť, svojmu okoliu pripraviš cestu k večnej radosťi a hlavne z Tvojej práce bude mať radosť náš Stvoriteľ a Vykupiteľ, ktorý si to od nás naozaj zaslúži.

Katolíckemu akademikovi.

MUC. Vladimír Stercula

Tažké koleso krutej neúprosnej skutočnosti bije do našich chrbtov so dňa na deň viac a viac, chcúc nás zbaviť našich najelementárnejších prirodzených práv. Skutočnosť dolieha na nás tak neúprosne, že azda nikdy hladina nášho slovenského katolíckeho študentstva nebola taká rozbúrená, rozvlnená a pritom taká nezcelená. Boj o svetonázor, boj o presvedčenie strháva ho so vznešeného prestolu katolíckeho a vrhá do virvaru dňa; ale čo je najbolestnejšie, vrhá nás doň nepripravených. Kde sa podel vznešený cit katolíckej spolupatričnosti a katolíckej lásky, keď brat brata zavrhuje a bližší mu je kamarát? Kde sa z našich radov vytratila neobmedzená dôvera v seba, v katolíckeho akademika, keď vlastnému bratovi nemôžeš dôverovať? Kde sa podela hrdosť katolíckeho akademika, ktorý za svojim presvedčením stál telom a dušou a nevedel si predstaviť hodnoty, pre ktoré by bol zaprel hodnoty večne trvajúce?

Nuž pýtajme sa sami seba, čo je mocnejšie: okolností alebo my. Pýtajme sa, čo má väčšiu hodnotu: starosť o naše malicherné požiadavky dňa, alebo starosť o vznešené, nehynúce hodnoty ducha?

Nie je naším poslaním, aby sme polemizovali s ideologiami, ktorá z nich je pre nás časovejšia a vhodnejšia, lebo všetky sú ideologiami

hmoty. Je len jedna pravá ideologia, ideologia Kristova, ktorú Kristus Pán vyslovil pred Pilátom; to je ideologia ducha, ku ktorej sa prihlásil aj náš slovenský národ. Tu si pripomeňme výrok slávneho bojovníka za sjednotenie Talianska Silvia Pellica, ktorý povedal: „Kto sa bije v prsia a volá vlast — vlast a pohŕda oltárom a ctnosťou, tomu neverte, to je najhorší zradca.“ Tak aj my, slovenskí katolícki akademici, nikdy nesveríme svoju dôveru tomu, kto pod slovenským národom myslí len a len na seba a Bohom mu je brucho. My chceme od svojho človeka viacej. Chceme, aby ako inteligent bol vzorom katolíckych ctností svojmu okoliu a tak ho aj mravne posilňoval.

Celý boj dneška, ktorý sa nivelizuje a znehodnocuje, dá sa zredukovať na dve alternatívy: späť k Rímu, alebo preč od neho. Medzi týmito dvoma cestami nejestvuje nijaká filigránska, stredná cestička, lebo chvatne bliži sa čas, kedy slovenský národ a v ňom aj slovenský katolícky akademik musí vyriechnúť svoje rozhodné slovo. Buď vyriechneme credo, a svet nás svojou mocou nezlomí, alebo vyriechneme nego, a svet nás uchytí. Ako teda chceme obstáť pri bránení svojich najvznešenejších hodnôt, pri bránení svojej svätej viery, keď sami nie sme s ňou veľmi mocne spútaní. Ako zodpovieme raz pred Bohom a pred národom, že sme premrhali ten poklad — čas svojich štúdií, cez ktorý sme mali rásť, mohutnieť duchovne v neochvejné, nezlomné indivíduá pre životný boj? Musíme si už raz uvedomiť nesmiernu zodpovednosť: veď onedlho opustíme posluchárne, internáty, vkročíme do života, a ten nás, veru, nebude láskaf, ani s nami sa mazaf, ale nás donúti, aby sme svoje credo vyriekli akýmkoľvek spôsobom.

Prípravou na tento boj o obhajobu našej nekompromisnej pravdy katolíckej je práca v Katolíckej akcii, ktorú si ustálil za cieľ

„Moyses“, spolok slovenských katolíckych študentov. On je platformou, na ktorej v dnešnom čase musí dôjsť k bezvýhradnému sjednoteniu všetkých úprimne smýšľajúcich katolíckych akademikov a stredoškolákov. V Katolíckej akcii jedine môžeme dnes nájsť uplatnenie všetkých duchovných schopností, lebo Kristus od nás pýta teraz viacej ako inokedy, lebo žiada prácu vo svojej bojujúcej Cirkvi. Keďže však nemôžeme byť spasení bez vlastného pričinenia, musíme to byť my, ktorí siahneme po zdrojoch večných právd a využijeme ich pre obohatenie svojej duše. Nastal čas, v ktorom katolícky akademik musí dať všetky svoje sily a všetok svoj mimoštudijný čas k dispozícii najvznešenejším cieľom.

Nech nás nezastrašuje slovo „spolok“. Moyses je predovšetkým organizácia ducha a preto musí byť životom, povznášajúcou silou, prelievajúcou sa z duše do duše, a nie skostnateľou formulou. Keď si teda Katolícka akcia určila za jeden zo svojich cieľov misijný apoštolát viery, ale predovšetkým na misiách vlastného ducha; lebo duša moderného človeka je pustejšia ako ľadové planiny severov a spálené piesočiny púští. Musíme získať predstavu Boha, zodpovedajúcu našej inteligencii, lebo v tom tkvie náš najtragickejší omyl, že s predstavou Boha, ktorú sme nadobudli pri čítaní katechizmu ako malé deti, chceme vystačiť aj dneska. A tu zisťujeme prázdnotu vo svojej duši; predstava nám už nestačí, a Boh sa nám stáva chimerickou predstavou v panteistickom evolucionizme, v podobe akejsi prozreteľnosti — termínom týmto chceme vyhnúť dôsledkom, ktoré vyplývajú z uznania Boha ako reálneho, skutočne osobného. Tu je pole nezorané. Chceme šíriť vieru medzi pohanmi a sami by sme potrebovali vieru od nich.

Pomýlené smery odcudzujú nás svätej Cirkvi, ratolesti vznešenej koruny schnú a odpa-

dávajú ako neužitočné, mŕtve. Tu nestačí kňaz. Tu musí prísť katolíik-laik, inteligent, obetovať sa, kráčať od človeka k človeku, presviedčať, vysvetľovať, učiť a oduševňovať. O čo dokonalejšie využijeme svoj voľný čas, keď neplodné debaty po našich izbičkách zamierime k tomuto cieľu. Povieme si: „Nie sme my na to slabí.“

To neobstojí. Veď ako nám ide poruke „Moyses“ so svojimi zoborskými exercíciami, náboženskými seminármi, hodnotnými prednáškami, nočnými adoráciami prevelebnej Svätosti oltárnej atď. Akú vznešenú prácu vykonal minulého školského roku, keď len vo Svornici predal hodnotných a slavených katolíických kníh v hodnote 16.000 Ks a t. r. od Vianoc po Veľkú noc za 17.000 Ks. Vzdelancovi-katolíikovi nesmú chýbať knihy, ako: sväté Písmo, Nasledovanie Krista od ctihodného Tomáša Kempenského, aby viedly náš život a dodávaly mu ozaj najdrahocenejšej miazgy v každej chvíli.

Tu je organizačná akcia „Moyses“, ktorá sceluje všetkých, chce účasť laikov na apoštolskej práci. Dáva nás dokopy, ale nie literou, formou, ale obetavým a nábožným duchom, keď vedie svojich členov na mesačné sväté prijímania, uvádza ich do Mariánskej kongregácie vysokoškolákov, do konferencií svätého Beňadika. Akú hodnotu majú pre nás náboženské semináre nedeľné, kde si môžeme otvorene, úprimne povedať svoj názor na vec, podebatovať, presvedčiť. Veď čo štúdia a námahy stojí dôjsť k určitému názoru; a on sa nám tu podáva už hotový, vyriešený, len ho prijať, overiť, prežiť a vteliť do celej našej prirodzenosti.

Tu je Eucharistická akcia, ktorá sa usiluje, aby sme skutkami dokazovali životnosť svojej viery. Vedieť sa úprimne pomodliť pred svätostánkom, vedieť pozdvihnúť s vierou svoj zrak k Hostii, vedieť prijať Boha s kajúcim

srdcom, to nech je usilovaním celej našej prirodzenosti.

Dneska, keď celý verejný život spoločenský natoľko odbočuje od prirodzených zákonov, že presvedčení katolíci si musia každú piat' života vydobývať len húževnatou spoluprácou a vzájomným pomáhaním, v sociálnej akcii dokážeme svoju spolupatričnosť k Cirkvi. Moyses pomáha svojim hmotne slabo zaisteným členom „Vianočným darom“. Tohto roku rozdal 22.000 Ks na výpomoc.

Tu sa nám zjavuje pomaly typ slovenského katolíckeho akademika, ktorý ako kvas musí preniknúť našu verejnosť, aby bol hýbateľom, burcovateľom, revolucionárom ducha, nekompromisným zástancom svojho presvedčenia. To je ten typ akademika intelektuála, ktorý s jasným čelom vyrovnaným, ale aj povzneseným duchom, jemným smýšľaním, ale aj tvrdým v hájení práv bude vedieť vzdorovať všetkým farchám, ktoré na náš národ kedykoľvek doľahnú. Tento akademik musí tvoriť spoločenstvo ducha a viery jedného chcenia, jedného smýšľania a jedného činu a srdca, aby bol žiariacou fakľou, za ktorou sa uberá sprievod k večnému cieľu.

Apelujme teda na seba samých, na všetko, čo nám je najdrahšie a najsvätejšie, pomôžme si v tomto ťažkom a nesmiernom boji. Povznesme sa nad suchopár, plytkosť a nedôslednosť, ktorá je charakteristikou duševnej nízkosti. Odhodme od seba predsudky, lebo čas nás žiada. Pripravme sa na ťažké časy, ktoré sú výplodom vojny, zamyslime sa nad sebou, veď sme jednou nohou v posluchárni, druhou na fronte. Odhodme už raz osobníckárstvo pre tento vznešený cieľ, zaprime sa a neodsudzujme svojich bratov v ich chybách, ale učme sa na nich. Nech nevládne nenávisť nad našim vnútrom, ale ako sa Cirkev sjednotila v katakombách, tak aj my to musíme vo svojich srdciach dokázať. Dajme

sa do tej práce všetci, drahí bratia, medzi nami niet rozdielu, dajme sa do obrody svojich duší a skrz ne — omnia restaurare in Christo. A čo sa aj so svojou prácou utiahneme do katakomb, to nás nesmie podlomíť, lebo sú na svete hodnoty, pre ktoré hodno obetovať časné dobro, utrpenia a životy.

Nech Pán Boh žehná nášmu počínaniu!

DO VÝŠAV.

Trpezlivá láska.

Svätá Katarína Sienská, OP.

L i s t b r a t o v i .

V mene ukrižovaného Ježiša Krista a sladkej Márie.

Predrahý brat v Kristu, sladkom Ježišovi, ja Katarína, pokorná služobnica sluhov Ježiša Krista, posilňujem Vás v drahej krvi Božieho Syna a žiadam si vidieť Vás, ako ste sjednotený a spodobený s božou vôľou; veď viem, že on je sväté a sladké jarmo, ktoré každú horkosť obracia na sladkosť. Každé bremeno stáva sa ľahkým pod týmto presväтым jarmom sladkej božej vôle, bez ktorej by ste sa nemohli páčiť Bohu, ba okusovali by ste závdavok pekla. Posilnite, posilnite sa, predrahý brat, a neochabujte pod touto božou disciplínou, ale dôverujte, že keď Vás opustí ľudská pomoc, božia pomoc je blízko. Boh sa o Vás postará. Pamätajte, že Jób stratil majetok, deti a zdravie; ostala mu manželka ako ustavičná metla. A keď Boh vyskúšal jeho trpezlivosť, vrátil mu všetko dvojnásobne a naostatok dal večný život. Trpezlivý Jób nikdy sa nehoršil, ale vždy prejavoval ctnosť svätej trpezlivosti a hovorieval: „Boh mi to dal, Boh mi to vzal, buď božie meno požehnané.“ Tak chcem, aby ste robili vy, predrahý brat, aby ste boli milovníkom ctnosti, aby ste so svätou trpezlivosťou, s častým spovedaním, ktoré Vám bude dávať silu, niesli ťažkosti. A ja Vám vravím: Boh ukáže Vám svoju dobrotivosť a milosrdenstvo a odmení Vás za každú ťažkosť, ktorú z lásky k nemu budete znášať.

Podľa ovocia poznáte ich...

Svätý Augustín.

Hoci hovoríme, že zlo vzniklo z dobra, predsa nech si nikto nemyslí, že to odporuje myšlienke Pá-

novej, ktorá zneje: „Dobry strom nemôže prinášať zlé ovocie.“ Nemôžeme totiž, ako hovorí Pravda, sbierať hrozno na trňoch, lebo trnie nemôže rodiť hrozno. Vidíme však, že z dobrej zeme môže vyrásť aj vinič aj trnie. A preto ako zlý strom nemôže prinášať dobré ovocie, tak zlá vôľa nemôže konať dobré skutky: ale z dobrej ľudskej prirodzenosti môže vzniknúť aj dobrá aj zlá vôľa. Veď naozaj zlá vôľa nebola, z čoho teda vznikla, ak nie z dobrej prirodzenosti anjela alebo človeka. Na to veľmi jasne poukazuje Pán na tom istom mieste, na ktorom hovorí o strome a ovoci. Hovorí totiž: „Alebo strom spravte dobrým a dobrým aj jeho ovocie, alebo ho spravte zlým a zlým aj jeho ovocie. Tým dosť pripomína, že dobrý strom nemôže prinášať zlé ovocie a naopak zlý zas dobré. Predsa však z tej istej zeme, o ktorej hovoril, môžu vyrásť obidva stromy, aj dobrý aj zlý. Prel. Fr. P.

Svätá odpútanosť.

Svätá Terézia Ježiškova.

Kedysi som čítala, že keď Izraeliti znova stavali jeruzalemské hradby, pracovali len jednou rukou; v druhej držali meč. Tak musíme aj my robiť: neoddávať sa práci celkom.

ŽIVOT.

Usporiadaná mariánska úcta.

Mesiac máj už od prírody má svoj pôvab a svoje čaro. Milším a radostnejším sa stáva v našich očiach vábivými mariánskymi pobožnosťami. Zúčastňujú sa na nich ešte aj tí, čo obyčajne nemávajú času ani len na nedeľnú svätú omšu. Prilákajú ich lahodné zvuky organa, melodické mariánske piesne, vôňa kvetov, ktorými je okrášlený oltár alebo socha Bohorodičky a žiara sviec, pri ktorých sa ešte pôvabnejšie odráža povzbudzujúci úsmev láskavej Matky Božej.

Otázne je však, či všetci správne chápú mariánsku úctu a či ju vedľa využiť v plnej miere na svoj duševný ošoh. Neraz je ona oslabená poznámkami kritikov, ktorí sa nebudú síce pretekať pri výzdobe oltárov Panny Márie alebo jej sôch, ale tým horlivejšie posudzovať a odsudzovať tie vonkajšie slávnostné znaky úcty a detinskej oddanosti. Oni ako chladní a vypočítaví osvietenenci všetko odmerajú na vážkach rozumu, slušnosti a účelnosti a neprípustia k slovu city milujúcich srdce. O pútnické miesta a zázračné uzdravenia na orodovanie Matky Božej vraj

nestoja a o nich nevravia; Lourdes pokladajú za bájkou škapuliar za detskú naivnosť, ruženca sa desia a pokladajú ho za bezdúchý modlitbový mlynček. Celý ich postoj a všetky náhľady a správanie prezradá, že ničo v nich lásky oddaných dietok voči milosrdnej Matke. Chlad vypočítavého rozumovania a pochybovania zatlačí city milujúceho dieťaťa.

Azda menej škodlivá a prístupnejšia je skupina úzkostlivcov, ktorí sa obávajú, že úcta Matky Božej uberie z úcty k Pánu Ježišovi. Niektorí vidia priam rozpor a neslučiteľnosť medzi precitenejšou mariánskou úctou a vrúcnějšíou pobožnosťou k božskému Srdcu Ježišovmu. Ba dokonca rozlišujú a hodnotia cirkevné ustanovizne podľa toho, či sa venujú viacej alebo menej rozšíreniu prvej alebo druhej úcty a pobožnosti. Že je to nerozumné a katolícke cítenie urážajúce, netreba ani dokazovať. Veď ozajstná úcta a pobožnosť k Páne Márii vždy vedie k Pánu Ježišovi a láska k božskému Spasiteľovi nás pobáda milovať aj jeho panenskú Matku. Tieto dve pobožnosti sú nerozlučiteľné. Základom mariánskej úcty je vstelenie a stredobodom tohto tajomstva je Ježiš Kristus. Preto sa modlíme: „Ukáž nám Ježiša, požehnaný plod svojho života.“ A pod krížom v rozhodných veľkých chvíľach vykupiteľského diela stojí Panna Mária, aby prijala posledný odkaz svojho umierajúceho Syna: „Hľa, Syn Tvoj — hľa, Matka tvoja.“ Toto by malo rozptýliť a zahnať každú pochybnosť a úzkostlivosť.

Pravda, niektorí sú znechutení postojom tých, čo si potrpia na vonkajšiu veľkoleposť úcty voči Páne Márii, ktorá však nie je podložená úprimnými citmi pobožnosti príkladného kresťanského života. Svojimi výstrednosťami pri pobožnosti chcú len pripútať pozornosť iných. Hoci by aj u niektorých nechýbala vnútorná pobožnosť, predsa len odpudzujú svojimi výstrednosťami. Predpoklad úprimnej pobožnosti a mariánskej úcty je život, spravovaný príkazmi a zásadami kresťanskými. Toto sa rozhodne nemôže predpokladať u tých, čo sú len civilne sobášeni alebo pred nekatolíckym duchovným a s predstieranou pobožnosťou navštevujú rozličné pútnické miesta; alebo keď rozvedený, žijúci so ženou iného, s najväčšou skrúsenosťou zúčastňuje sa na májovej pobožnosti aj dva razy denne. Nemali by sme právo vyčítať im, keby to robili s úmyslom kajúcnosti a pokánia alebo preto, aby si vyprosili pomoc nebeskej Kráľovnej pre skoré obrátenie. Robia to však obyčajne v tom povedomí, že tak zadosť učinia svojim náboženským povinnosťami, napraví, čo pokazili, a môžu byť spokojní. Duša je tým očistená, lebo veď oni milujú Pannu Máriu a Pána Boha. Že nie sú cirkevne so-

sobášení, za to nemôžu, to je len vinou kňazov, čo nemajú porozumenie a uznanie a sú takí zaujatí vo veciach manželských ešte aj dnes, v 20. storočí.

Namyslenosťou a prílišnou, ba až opovážlivou dôverčivosťou unášaní mariánski ctitelia pokladajú túto úctu a pobožnosť za plášť na zastretie svojich chýb a pokleskov. Škapuliar, ruženec, medailóniky a iné posvätené predmety ostenatívne používajú ešte aj pri zjavných hriechnych priestupkoch a pokleskoch v domnení, že ich použitím sa im nepripíše za vinu zlý skutok alebo vina sa zmenší alebo nestihne ich zaslúžený trest. Podobajú sa tým, čo sa pred krádežou modlia, prosiac Boha o pomoc, aby sa im krádež podarila a neboli prichytení. Je to čosi takého, ako keď pri prevratových rabovačkách (1918) zvonili napoludnie práve vtedy, keď z výkladu obchodu tovar vynášali. Nachvíľu prestali, pomodlili sa Anjel Pána pri výklade, a potom pokojne vyprázdňovali ho ďalej.

Pretváрка tých, čo sa ukazujú dobrými a pobožnými, aby si tak zaistili dôveru, uznanie a lepšie pozície, skôr sa prezradí, než si myslia. Pobožnosť a mariánska úcta takých býva nestála a neúprimná, lebo ich horlivosť stúpa a klesá podľa toho, aké sú výhľady na úspech a uznanie.

Trochu sebeckta sa natíska do modlitieb aj úprimných a pobožných ctiteľov mariánskych, lebo im vhod pride duševná útecha a povznesenie, ktoré od tejto úcty očakávajú. No naša úcta bude pravá a modlitba správne ponímaná, keď nebudeme prosiť najskôr o útechu, oslobodenie od trápení alebo o hmotné potreby, ale keď prvotným cieľom našej modlitby a pobožnosti bude uctiť a zvelebovať Pána Boha a Pannu Máriu, a až potom budeme prosiť o vypočutie svojich prosieb. Touto nezištnou láskou a úctou bez sebeckých záujmov skôr a istejšie upútame pozornosť nebeskej Kráľovnej, než keby sme jej nedočkavou dotieravosťou pripomínali svoje potreby.

Známkou pravej mariánskej úcty je poníženosť, úprimnosť a vytrvalosť bez nádychu sebeckta. Má byť podopretá úprimnou snahou chrániť sa hriechov a napredovať deň čo deň v ctnostiach, aby sme sa ňou bližšie dostali k Pánu Ježišovi. Pravda, nebude vždy v našej moci odstrániť každú príležitosť k hriechu; ale k našej úprimnej snahe a dobrej vôli Panna Mária pridá silu, aby sme ľahšie mohli vyhnúť hriechu a istejšie kráčať po ceste ctností a dokonalosti. Vyháňaj smrteľným hriechom, starostlivo sa chráň aj dobrovoľných vedomých všedných hriechov, odvážne bojuj proti obvyklým svojim chybám a úprimné úsilie zavďačiť sa dobrými skutkami Pánu Bohu a Panne Márii, to sú stupne úprimnej a bohumilej mariánskej úcty a pobožnosti. P. M. Horniak, SS.

Ministerstvo pre morálku.

Isté naše noviny priniesly zprávu, že Anglicko si žiada zriadenie ministerstva pre morálku. Vraj sociálna atmosféra je otrávená, a príčinou toho je aj anglikánska cirkev a zámožné vrstvy obyvateľstva. Preto načim zriadiť ministerstvo pre morálku, ktoré naučí verejnosť, čo znamená dobre sa správať v styku s bližnými.

Naozaj originálna myšlienka! Keď sklamala duchovná moc anglikánskej cirkvi, keď sklamaly bohatstvá buržoázie, verejnosť pýta novú fyzickú silu, aby bol zavedený poriadok. Veď čo asi môže byť také ministerstvo pre morálku? Nemôže to byť kultúrna ustanovizeň, lebo o kultúru sa stará ministerstvo školstva a iné štátne vedecké ustanovizne. Bude to asi ministerstvo, ktoré chce naučiť ľudí mravnosti. A keď to neišlo podobrotky, duchovným napomínaním a poučovaním, tak to začnú pozlotky. Žandári, polícia, súdy, väznice a všetky bezpečnostné orgány budú združené do tohto nového ministerstva pre morálku, ich výkonnosť aj počet sa primerane zväčší, aby ľudia priúčali mravnosti. Je otázka, či bodáky, obušky, väznice a šibenice naučia ľudí dobrým mravom. Keby toto malo byť pravdou, potom ľudí celého sveta museli by sme rozdeliť len dve skupiny: na trestajúcich a trestaných. A trestali by tí, ktorí by boli silnejší. Inými slovami, je to morálka, ktorú by sme mohli nazvať katechizmom anarchie a revolúcie.

A keď toto čítame v terajších časoch, vidíme v neomylnosti a nepreemžiteľnosti rásť Cirkev svätú rímskokatolícku. Všetko ľudské pomínie, všetky vynálezy a systémy môžu sklamať; preto môžu sklamať aj náboženské sekty, ktoré sa od Cirkvi svätej katolíckej odštepili. Len Cirkev katolícka Kristova ostane vždy časová a nenahraditeľná. Ona je dvatisícročnou strážkyňou zákonníka hory Sinaj, ona ho neomylnne vysvetľuje a chráni od ľudských preinačovanií, ona je majiteľkou dedičstva Vykupiteľa Krista, preto aj v dnešných časoch je božím ústavom, v ktorom sa vychovávajú nielen štátoční ľudia, lež boží synovia, druhí Kristovia, kresťania! Bezpečnostné orgány nedajú ľudstvu vôľu chcieť a konať dobro, toto mu môže dať iba Boh. A toto hlása Cirkev katolícka aj v dnešných časoch, keď ústami rímskeho pápeža prizvukuje vladárom i poddaným, aby v riešení svetového konfliktu prvé slovo mal Boh. Pravda, s takýmto riešením budú súhlasí iba vyznávači Kristovi, a tých vychováva Cirkev katolícka po celom svete. Preto je celkom zbytočné vymýšľať ministerstvo pre morálku, keď je tu dvatisícročná Cirkev katolícka,

ktorá svojou výchovou, svojim sociálnym poslanstvom ešte nikdy nesklamala. Hej, všetko ľudské môže sklamať, len Boh nesklame. Preto nesklame ani katolícka Cirkev, s ktorou je Boh. Postavme preto rozpadávajúci sa dom ľudského šťastia na Skalú, ktorú brány pekelné nepremôžu. Müller.

Diabolské nálety.

Kronika druhej svetovej vojny zaznamenáva strašné pustošenie majetkov a ľudských životov nielen na fronte, ale aj hlboko v zázemí. Letecká zbraň je dnes najhroznejšou metlou veľkých miest a priemyslových stredísk, ktoré si vzal nepriateľ na mušku. Ľudia sa bránia proti zhubným náletom zatemňovaním a podzemnými úkrytmi, aby si takto zachránili aspoň život, ktorý je predsa len najdrahší dar, čo sme od Stvoriteľa dostali v poriadku prirodzenom. Každý sebazaprenia musia podstúpiť v týchto úkrytoch a to nielen chudobní, ale aj veľkí páni a boháči, ktorí sú ináč zvyklí na pohodlie. Keď sirény zahučia na letecký poplach, každému ide iba o to, aby dakde unikol pred zásahom bomby. Keď bude po vojne, ľudia zhlboka vydýchnu: Chvála Bohu! Už je pokoj. Už sa nemusíme báť nepriateľských náletov.

Takto je to v živote hmotnom, ktorý sa raz jednako rozplynie ako dym. Ale celkom ináč to vyzerá v živote duchovnom, ktorý nezanikne a dostáva svoju náplň až vo večnosti.

V živote duchovnom — kým sme len v tomto sízavom údolí — nebudeme mať nikdy pokoj od svojho nepriateľa — diabla. Bude robiť na nás ustavičné nálety pokušeniami najrozličnejšieho druhu. Medzi diablom a vykúpeným človekom nemôže nikto sprostredkovať pokoj. Tu nie je možný nijaký kompromis, nijaký „modus vivendi“. Ak si teda chceme zachrániť život milosti pri diabolských náletoch, musíme sa postarať o svedomitú zatemňovanie a bezpečný úkryt pre svoju dušu.

Takýmto zatemňovaním v duchovnom živote je umíťovanie smyslov. Veď smysly sú oknami duše. Ak ich nebudeme ustavične a vytrvalo zatemňovať, nepriateľ vysliedi pozíciu našej duchovnej budovy a hádam, keď sa práve najmenej nazdáme, zasiahne nás bomba smrteľného hriechu. A z nášho, možno krásneho, pyšného paláca alebo aspoň slušnej chalúčky ostane zborenisko.

No samo zatemňovanie by nás ešte nezachránilo. V čase divých náletov — pokušení — treba utekať v duchu do bezpečného úkrytu: pod ochranný plášť Matky Božej alebo priamo do rany Srdca Ježišovho,

ktoré je prameň života a svätosti. Koľkí svätí tu odpočívali bezpečne. Ich život sa tu nielen zachránil, ale aj zosilnel. S týmto úkrytom, pravda, súvisí modlitba, rozjímanie, duchovné čítanie a najmä hodné prijímanie svätých sviatostí, ktoré sú prostriedkami milosti.

Buďme rozumní! Keď sa vieme všelijako chrániť pred útokmi na telesný život, ktorý časom pomíne ako poľná tráva, či by nebolo hlúpe nechrániť si aspoň tak i duchovný život, život milosti, ktorý má večnú hodnotu?

A. Macák, SS.

Duchovný život a naše „ja“.

Chápať život tak, ako ho prináša skutočnosť, tu sa cítiť šťastným a poznávať Boha, znamená toľko, ako byť na istej ceste dokonalosti. Život nie je snom, ale skutočnosťou, ktorá je neraz tvrdou. Preto bolo by nesmyslom, keby sme inde chceli hľadať základ pre službu božiu ako v danostiach, ktoré nám prináša tok denného života. Ale aby sme mohli robiť pokroky v službe božej, teda v duchovnom živote, nesporne potrebujeme, aby sme splnili základnú požiadavku duchovného života. „Poznaj sám seba“, bolo životnou zásadou starých filozofov. A toto heslo môžeme s celou plnosťou aplikovať na seba. Poznanie seba, svojich dobrých a zlých stránok prináša nám jasnosť a významne vplýva na blahodarný rozvoj nášho vnútra, na naše počínanie a celú duchovnú činnosť.

Pri usmerňovaní a poznávaní seba stojí nám niekoľko prekážok v ceste. Zdôrazním predovšetkým takú, ktorá má najväčší rozsah v okruhu ľudských jednotlivcov. — Človek je uzavretý celok a je definovaný ako „animal rationale“. Od iných sa líši individuálnymi vlastnosťami, ktoré ho determinujú, že je ten a nie iný. A preto každý jednotlivec môže s istotou a nezávisle od druhých tvrdiť o svojom jestvovaní a svojom „ja“ ako o princípe a príčine svojej činnosti. Z toho jasne vysvitá, aký dôležitý zástoj má v živote naše „ja“. Sme ako by v jeho objatí, a nevyhnutne, prirodzene ho milujeme, čo menujeme sebaláskou. Preto sebaláska sama o sebe vzatá nie je nič zlého, keďže vyplýva z našej prirodzenosti. Ale nemožno obísť skutočnosť, že táto sebaláska môže sa pretvoriť pod vplyvom náruživosti a nezriadených pudov na sebalásku neusporiadanú, ktorá už narušuje mravný poriadok. Najčastejším prejavom nepravej sebalásky je prepriata túžba po moci a veľkosti svojho „ja“. U koho prevláda tento nezdravý pud, ten všemožne hľadá ujsť poznaniu seba. Je až podivné, ako vie vynachádzať prostriedky, ktoré sa zapájajú do služby jeho pudu. Duševné schopnosti pamäť, rozum, vôľa

aj svedomie sú spútané okovami prehnaného milovania seba. Takýto človek rád zabúda na svoje chyby. Mnohé pravdy, hoci sú jasné, ťažko chápe len preto, že sa protivia jeho pudu. Lahko uspí svoje svedomie tam, kde je mravný čin nedovolený. O sebe myslí, že je najmúdrejší, a neuzná, že aj iní majú aspoň toľko rozumu, čo on. Nejde mu tak o vec, ako o dojem. Preto radšej utrpí na cti, len aby on mal pravdu. Veľmi sa trápí, keď sa stane, že stane sa iným nemilý. Silou-mocou chce s každým dobre vychádzať, hoci za chrbtom dovoľí si zalúhať a vysmiať sa z toho, ktorému prv do očí falošne vyspevoval piesne chvály. Takto nevyhnutne podlieha náladám a len vtedy sa cíti na koni, keď navonok uznávajú jeho prednosť. Rozhodne je to trápne polozenie stavu takejto duše. — Netreba dokazovať, že bez boja niet ozajstného víťazstva. A tak ani v tomto prípade nik sa neoslobodí zpod jarma svojich pudov a základnej chyby, ak uvažovaním neuvidí neporiadok vo svojej duši a potom začne rozumne a vytrvalo bojovať proti skutočným chybám. „Hic Rhodus, hic salta.“ Nikomu netreba ísť ďaleko, aby sa dostal vyššie v duchovnom živote. Sám si je najbližší a preto musí u seba začať s nápravou. Ináč nikdy sa nevymoce z moci svojich pudov a nadmieru si zoslabí sily, ktoré mohli by sa upotrebiť na väčšiu slávu božiu.

A. Varga, SJ.

Neznámy dualizmus.

Časopis Cirkevné listy z 19. februára 1943 (číslo 3., na strane 50.) prináša odpoveď Dr. Jána Duroviča Dr. Gajdošovi na jeho štúdiu v *Historica slovacca*. Dr. Durovič medziiným píše: „... Či im (katolíkom) je prednejšia vec rímskej cirkvi, ako vec Kristova? Sme presvedčení, že s evanjeliom toto nemá nič do činenia, že rozkaz Kristov: Milujte bližného svojho, leží tu v porúhaní, že láska božia nespočíva na týchto bojovníkoch cirkvi rímskej.“

My zasa odpovedáme, že nielo rozdielu medzi rímskou Cirkvou a Kristom; lebo rímska Cirkev je Kristus a Kristus je rímska Cirkev. Preto vec rímskej Cirkvi je vecou Kristovou a naopak; nielo tu nijakého rozdielu, tento dualizmus my nepoznáme. A práve preto, že Kristus je rímskou Cirkvou, najrýdzejšou, najčistejšou formou kresťanstva je rímsky katolicizmus. Husitstvo je Hus, luteranizmus Luther, kalvinizmus Kalvín, lebo každé z nich sa stotožňuje s učením svojho zakladateľa. Rímska Cirkev je Kristus, žijúci v miliónoch po celom svete, preto je katolícka. Preto vec Kristova aj dnes je to isté ako vec rímskej Cirkvi, ktorá po celom svete ospevuje slávu božiu.

Müller.

LITERATÚRA.

Dr. JOZEF BŮDA: *Evanjelium Starého zákona*, časť druhá. Vydal SSV Trnava 1942, str. 240, broš. 90 Ks. Katolícka slovenská verejnosť dostáva do rúk druhú časť výkladu Izaiášových prorociev od univ. prof. Dr. Búdu. Nie je našou úlohou písať kritiku na toto dielo; to vykonajú naši odborníci, ako pri prvej časti. Zaznamenávame iba skutočnosť, že táto práca v našej teologickej a biblickej spisbe stojí na najčestnejšom mieste v snahe priblížiť sa ku svetovej úrovni na tomto poli. Autor hravo prekladá do slovenčiny najťažšie texty originálu, a pripojené výklady umožňujú hlboko nazrieť do tajov Evanjelia Starého zákona. Dielo po každej stránke v slovenskej katolíckej spisbe zaplňuje medzeru, ktorá je najcitlivejšia. Smeristom odporúčam, aby si objednali obidva sväzky. — im.

BOTTAU-REKEM: *Katolícky svetónázor obhájený nekatolíkmí*. Trenčín 1943, str. 156, VII, broš. 40 Ks. Je naozaj zaujímavé sledovať, ako sa stal nevercom človek veriaci a ako preplával od nevery k životu z viery. Nejestvujú totižto pozitívne dôkazy, ktoré by človeka teoreticky pozitívne presvedčili o nejestvovaní Boha. Preto veľkí myslitelia, hoci dlhší čas žili tak, ako by Boha nebolo, nemohli sa striasť železnej logiky, ktorá ich nútila uznať prvú Príčinu všetkého — Boha. Boli aj takí, čo uznávali Boha ako Tvorecu prírody, ale neuznávali zjavené náboženstvo a Cirkev. Lež aj tí priznali morálnu silu zjavenému náboženstvu, lebo k tomu ich nútila životná skutočnosť. V tejto knihe sú shrnuté výroky nevercov a nekatolíkov o katolíckej Cirkvi a jej ustanovizniach. Hoci neprisudzujeme týmto výrokom takú silu ako Zjaveniu a rozumovým dôkazom, jednako môžu aspoň nepriamo utvrdiť kolísajúcu dušu vo viere a v láske ku katolíckej Cirkvi. Sú ľudia, ktorých viacej dojme výrok neverca alebo nekatolíka o Cirkvi ako samo učenie katolícke. Títo nájdú v knihe naozaj bohatú posilu. A mnohých našich ľudí kniha presvedčí o tom, že nevera alebo ľahostajnosť vo viere má svoje základy v nemravnom živote, nie vo viere samej. Pravý inteligent nemôže byť nevercom. Veľmi zaujímavé sú kapitoly, v ktorých je reč o príčinách protestantského bludu a o jeho sociálnych následkoch. Knihu vrele odporúčam. Dostanete ju vo všetkých kníhkupectvách alebo v nakl. J. Uherková, Trenčín. — im.

ZIVOT, chorvátska asketicko-mystická revue pre duchovný život. Vychádza v Zagrebe, Jordanovac 110.

ANDREJ KALMANČOK: Čo je pravda? Kázne. III. ročník. Cena 50 Ks. Dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. Odporúčame kňazom.

HANS URS VON BALTHASAR: Kosmische Liturgie. Maximus der Bekenner: Höhe und Krise des griechischen Weltbilds. Verlag Herder und Co., Freiburg im B. 1941, str. 373, viaz. RM 8.20. Je to jedna z najzaujímavejších patristických štúdií posledných čias. Kto sa aspoň čiastočne vyzná v patrologii, knihu B. iste bude pokladať za veľmi smelý pokus. Autor vyzdvihuje význam „vyznavača“ Maxima nad svätého Jána Damáškého. Maximus podľa neho je stvárnovateľom teologickej a filozofickej múdrosti gréckych Otcov. Pravda, nie sú to len tvrdenia, lež vecnými dôkazmi potvrdené pravdy. B. rozoberá náuku Maxima o Bohu a o jeho večných ideách o stvorenstve. Pád prvého človeka dáva mu príležitosť obšírne uvažovať o vykupiteľskom diele Kristovom. A tu výroky chalcedonského snemu v úsudkoch Maxima majú rozhodujúci význam. Z toho potom odvodzuje filozofické a aj teologické dôsledky pre praktický kresťanský život. Asketicko-mystické názory Maxima sú naozaj zaujímavé, a práve po tejto stránke odporúčam knihu tým, čo sa aspoň čiastočne vyznajú v patrologii. Pre vývoj kresťanského myslenia kniha je veľmi vzácnym príspevkom. — im.

ROLFUS K.: Getsemane und Golgotha. Betrachtungs- und Gebetbuch nach gottseligen Katharina Emmerich. Prepracoval P. Fortunat Künzle, OM Cap, Vydal Benzinger et Co., Einsiedeln/Köln. 36. vydanie. Dünnpapier. Strán 512. Cena v plát. viaz. 3.75 Fr. Pohľad na trpiaceho Krista je zvlažením a oplodením v duchovnom živote. Utrpenie Kristovo je posilnením v denných útrapách a duševných ťažkostiach. Sebapaprenie a odriekanie nachádza svoje najhlbšie odôvodnenie práve v utrpení Kristovom. Rolfusova knižočka vychádza z tejto potreby. Autor v knižočke posbieral a spracoval na základe svätého Pisma, svätých Otcov a videní Kataríny Emmerichovej 60 meditácií. Knižočka obsahuje bohatý myšlienkový poklad. Meditácie sú písané veľmi živo, majú dosť sily, aby vedely vzbudiť v čitateľovi trvalé predstavy. Knižočku predchádza krátke poučenie o meditácii, o spôsobe meditácie a o jej užitočnosti. Nakoniec pripojil niekoľko denných, časových modlitieb. — pm.

sa hýbadlom študentského života. Tento cieľ mali tiež články pána profesora Kohúta, a pre ten cieľ dávame slovo akademikom samým, aby na stĺpcoch Smeru prehovorili o duchovných potrebách budúcich predstaviteľov nášho verejného katolíckeho života. To je ďalší krok sbratania „Moysesovcov“, svoradovcov a ostatných katolíckych študentov v smeristickej rodine. Chválime ich odvážnosť a katolícku otvorenosť a spolu ich uisťujeme, že to je najistejšia cesta na utvorenie duchovnej jednoty národa, po ktorej dneska všetci túžime.

Smeristické stanovisko. V duchovnom živote na literárnom poli odvolávame sa dosť často na to, že nemáme tradície, že nemáme na čo nadväzovať, že musíme začínať od základov. Teoreticky v určitej miere mohli by sme to pripustiť, ale keď načremo do studnice nášho národného života, presvedčíme sa o tom, že duchovný náboženský život našich predkov je neodškriepiteľný predpoklad dnešnej slovenskej skutočnosti. Keby nebolo otcov a matiek, čo žili z Krista a pre Krista, nebolo by ani nás. Nepremožiteľná duchovne náboženská sila našich predkov stvorila skutočnosť, v ktorej dnes žijeme. Touto velebnou skutočnosťou je samostatná rodina politicky oslobodených Slovákov. Duchovný, Kristov život je historický základ, na ktorom stojí naša existencia. A na túto skutočnosť musíme nadväzovať aj dnes. To je naša tradícia. Smeristické hnutie je frečitým slovenským odhodlaním stotožňovať sa s Kristovou náukou v súkromnom živote a touto popretkávať aj posledné nitky verejného spoločenského života. Nadväzujeme teda na hlboký náboženský, katolícky život svojich predkov, aby sme zachránili a zveľadili dedičstvo otcov. Chceme, aby rástol duchovný strom katolíckeho slovenského života a prinášal stonásobné ovocie.

Maturantom. Mnohí z vás rozmýšľajú o tom, kde sa zachytiť po matúre. Budú medzi vami aj takí, čo cítia povolanie pre kňazský život. Ak Vás Pán Boh volá aj do rehoľného života, prijmemé vás za spolupracovníkov v dominikánskej rodine. Náš apoštolský program poznáte zo Smeru, a ak by ste chceli niečo bližšie vedieť o našej reholi, napíšte nám; pošleme vám gratis knižku Apoštol pravdy. Informácie vám podá redakcia Smeru.

Sestry dominikánky v Humennom vypisujú konkurz do prvého ročníka učiteľského ústavu pre domácu náuku. Informácie podáva riaditeľstvu tohto ústavu v kláštore sestier dominikánok v Humennom.

E. B. Na články p. Mazúra v Katolíckych novinách by som reagoval, keby som nevedel, kto ich napísal. Každý si vybavuje svoje osobné účty tam, kde môže. Pravda, Katolícke noviny nie sú súčasťou to, aby sa v nich zjavovali písacky tohto druhu. Je už postarané o to, aby sa podobné úvahy v nich nezjavily. Kto chce takéto veci kritizovať, musí najprv dobre skritizovať seba samého, musí sa poznať. Mňa osobne to nijako nevyrušilo, lebo nič vecného p. Mazúr nenapísal, a to práve pre nedostatok autokritiky.

C. K. Ľudia zakuklení do seba nikdy nebudú žiť pravým duchovným životom, lebo žijú zo sebalásky, nie z Krista. Dokiaľ budú lipnúť na svojich osobných úsudkoch, dotiaľ nemôže byť ani reči o duchovnom pokroku. Tí veľa vravia, ale nekonajú skoro nič, lebo ich náboženský život sa zvyčajne vyvíja v kritizovaní iných.

A. S. Nepochodili ste so Smerom u človeka, ktorý by ho vraj mohol čítať, ale sa vyhovárал, že nemá čas. Bohužiaľ, takých ľudí je dnes veľa. Na všetko majú čas, len pre seba samých nie. A čo je dôležitejšie ako starostlivosť o dušu? Potom aké meno dať katolíckemu inteligentovi, ktorý už zabudol katechizmus a na vzdelávanie sa v náboženstve nemá čas alebo „peniaze“? Netreba sa potom čudovať, že verejná činnosť katolíckeho inteligenta nie je katolícka, kresťanská! Nevedomosť na tomto poli je príčinou mnohých duševných chorôb.

E. M. Priateľstvo má korene v hĺbkinách duše. Priateľstvo sa udrží aj vtedy, keď aj s priateľom nerozprávam; stačí, keď ho vidím, keď viem, že je môj priateľom. Istota v priateľstve, to je najdôležitejšie. Preto úprimné priateľstvo býva medzi tými, čo sa priatelia v Bohu.

O. B. Napomenúť niekoho musíte vtedy, keď ste povinný to vykonať alebo keď ide o priateľa, ktorý vaše napomenutie rád prijme a sa polepší. V oboch prípadoch napomínajme len preto, aby sme bližnému pomohli.

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový, v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.